

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2020/21:AU2

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslag för 2021 inom utgiftsområde 14, som uppgår till ca 105,7 miljarder kronor. Därmed avstyrker utskottet de alternativa budgetförslag som förts fram i motioner. Utskottet tillstyrker också regeringens förslag om ändringar i lagen om arbetslöshetsförsäkring och om vissa bemyndiganden om ekonomiska åtaganden. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 2 januari 2023.

Med stöd av sin initiativrätt i 9 kap. 16 § riksdagsordningen föreslår utskottet vidare att riksdagen antar utskottets förslag till ändring i lagen om arbetslöshetsförsäkring. Genom lagändringen görs ett mindre tillägg så att Inspektionen för arbetslöshetsförsäkring även ska utfärda intyg till personer som uppfyller villkoren för rätt att med bibehållen ersättning söka arbete i Storbritannien och Nordirland. Bakgrunden är Storbritanniens och Nordirlands utträde ur EU. Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2021.

I betänkandet finns en reservation (SD) och tre särskilda yttranden (M, V, KD). Ledamöterna från Moderaterna, Vänsterpartiet och Kristdemokraterna avstår från ställningstagande när det gäller budgetbeslutet och redovisar i stället sina överväganden i särskilda yttranden.

Behandlade förslag

Proposition 2020/21:1 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv.

Cirka 30 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2020/21.

Utskottet lägger på eget initiativ fram ett förslag till lagändring.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning	5
Budgetprocessen i riksdagen	5
Utskottets överväganden	7
Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 14	7
Statens budget inom utgiftsområde 14	12
Utfärdande av intyg till medborgare i Storbritannien och Nordirland	35
Reservation	37
Statens budget inom utgiftsområde 14, punkt 1 (SD)	37
Särskilda yttranden	41
1. Statens budget inom utgiftsområde 14, punkt 1 (M)	41
2. Statens budget inom utgiftsområde 14, punkt 1 (V)	43
3. Statens budget inom utgiftsområde 14, punkt 1 (KD)	46
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	49
Propositionen	49
Motioner från allmänna motionstiden 2020/21	49
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och motionärernas anslagsförslag	52
<i>Bilaga 3</i>	
Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden	54
<i>Bilaga 4</i>	
Reservanternas anslagsförslag	55
<i>Bilaga 5</i>	
Regeringens lagförslag	56
<i>Bilaga 6</i>	
Utskottets lagförslag	58

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Statens budget inom utgiftsområde 14

a) Anslagen för 2021

Riksdagen anvisar anslagen för 2021 inom utgiftsområde 14 enligt regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2020/21:1 utgiftsområde 14 punkt 3 och avslår motionerna

2020/21:653 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkandena 2, 3, 7, 8 och 10,

2020/21:654 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkandena 1, 2 och 6,

2020/21:663 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 6,

2020/21:3107 av Magnus Persson m.fl. (SD),

2020/21:3193 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V),

2020/21:3317 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 20,

2020/21:3371 av Mats Green m.fl. (M) yrkandena 2 och 3,

2020/21:3373 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 1,

2020/21:3405 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 40,

2020/21:3409 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkandena 1, 9, 11–13, 16, 17, 19, 21, 23 och 24 samt

2020/21:3582 av Mats Green m.fl. (M) yrkandena 1–3.

b) Lagförslagen

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (2020:219) om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring,

2. lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2020/21:1 utgiftsområde 14 punkterna 1 och 2.

c) Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2021 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom den tidsperiod som regeringen föreslår.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2020/21:1 utgiftsområde 14 punkt 4.

Reservation (SD)

2. Utfärdande av intyg till medborgare i Storbritannien och Nordirland

Riksdagen antar utskottets förslag i bilaga 6 till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

Stockholm den 10 december 2020

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Arman Teimouri

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Arman Teimouri (L), Anna Johansson (S), Mats Green (M)*, Patrik Björck (S), Saira Quicklund (M)*, Magnus Persson (SD), Helén Pettersson (S), Martin Ådahl (C), Ann-Sofie Lifvenhage (M)*, Ebba Hermansson (SD), Johan Andersson (S), Sofia Damm (KD)*, Serkan Köse (S), Leila Ali-Elmi (MP), Ciczie Weidby (V)*, Maria Nilsson (L) och Ludvig Aspling (SD).

* Avstår från ställningstagande under punkt 1, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens budgetproposition 2020/21:1 i de delar som gäller utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv och ett antal motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2020/21. Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1 och lagförslagen i bilaga 5. Motionsförslagen finns också i bilaga 1.

I bilaga 2 och 3 finns en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2021 och beställningsbemyndiganden samt de avvikelser från dessa som Moderaterna, Sverigedemokraterna, Vänsterpartiet och Kristdemokraterna föreslår i sina respektive budgetmotioner.

Under beredningen av ärendet har information lämnats till utskottet av

- regeringen genom arbetsmarknadsminister Eva Nordmark
- Arbetsförmedlingen genom generaldirektör Maria Mindhammar
- Konjunkturinstitutet genom prognoschef Ylva Hedén Westerdahlg
- Statistiska centralbyrån genom enhetschef Cecilia Stenbjörn.

Enligt 9 kap. 16 § första stycket riksdagsordningen får ett utskott väcka förslag hos riksdagen i ett ämne som hör till dess beredningsområde (utskottsinitiativ). Med stöd av denna initiativrätt lägger utskottet fram ett förslag om en ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Förslaget innebär att Inspektionen för arbetslöshetsförsäkring (IAF) ska utfärda intyg även till personer som uppfyller villkoren för rätt att med bibehållen arbetslöshetsersättning söka arbete i Storbritannien och Nordirland. Bakgrunden är Storbritanniens och Nordirlands utträde ur EU. Under utskottets beredning har upplysningar inhämtats från Regeringskansliet, som i sin tur har berett förslaget med IAF. Den aktuella bestämmelsen är inte lagrådspliktig. Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2021.

Utskottsinitiativet är inte kopplat till förslagen som gäller statens budget inom utgiftsområde 14 och ligger således utanför budgetbeslutet. Utskottets lagförslag finns i bilaga 6.

Budgetprocessen i riksdagen

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen i ett första steg genom ett beslut fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som utgiftsområdets anslag högst får uppgå till (11 kap. 18 § tredje stycket riksdagsordningen).

Riksdagen har bifallit regeringens förslag och bestämt utgiftsramen för 2021 för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv till

105 724 319 000 kronor (prop. 2020/21:1, bet. 2020/21:FiU1, rskr. 2020/21:63). I detta betänkande föreslår arbetsmarknadsutskottet för riksdagen hur anslagen för utgiftsområdet ska fördelas inom utgiftsområdesramen. Riksdagens ställningstagande till anslag och bemyndiganden om ekonomiska åtaganden för utgiftsområdet ska göras genom *ett* beslut (11 kap. 18 § fjärde stycket riksdagsordningen).

Uppföljning av regeringens resultatredovisning

Enligt 10 kap. 3 § budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat.

I utskottens uppgifter ingår att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottens uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen presenterar. Riksdagen har beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens resultatredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21, rskr. 2005/06:333–335).

Utskottet har mot den bakgrunden gått igenom regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 14 i budgetpropositionen. Genomgången är ett underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Betänkandets disposition

Betänkandet har disponerats så att regeringens resultatredovisning behandlas först. I det avsnittet tar utskottet också upp det tillkännagivande som redovisas i budgetpropositionen inom utgiftsområde 14. Därefter behandlar utskottet de förslag i budgetpropositionen och de motionsförslag som gäller statens budget inom utgiftsområde 14.

I betänkandet behandlar utskottet även ett utskottsinitiativ om en mindre ändring i lagen om arbetslöshetsförsäkring. Initiativet behandlas efter förslagen som gäller statens budget inom utgiftsområde 14.

Utskottets överväganden

Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 14

Propositionen

Riksdagen har beslutat om målen för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv. Arbetsmarknadspolitikens mål är att insatserna ska bidra till en väl fungerande arbetsmarknad. För arbetslivspolitikerna är målet goda arbetsvillkor och möjlighet till utveckling i arbetet för både kvinnor och män.

När det gäller arbetsmarknadspolitikerna framhåller regeringen att utvecklingen på arbetsmarknaden påverkas av en rad olika faktorer. Enligt regeringen är arbetsmarknadspolitikens bidrag ofta svårt att mäta och avgränsa från effekterna av såväl bidrag från andra politikområden som konjunkturutvecklingen och insatser av andra aktörer på arbetsmarknaden. Grunden för resultatredovisningen på området utgörs av en rad olika indikatorer där ett antal huvudsakliga indikatorer särskilt pekas ut. Det är fråga om bl.a. sysselsättning och arbetslöshet, indikatorer som kan kopplas till Arbetsförmedlingens verksamhet och antal personer med arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd.

Av regeringens resultatredovisning framgår bl.a. att efter att ha ökat stadigt under flera år planade sysselsättningsgraden ut 2019 och minskade sedan kraftigt första halvåret 2020 i samband med den kraftiga nedgången i den svenska ekonomin. Samtidigt ökade antalet personer som varslats om uppsägning till historiskt höga nivåer. Regeringen konstaterar att minskningen av antalet sysselsatta har varit betydligt mer omfattande bland kvinnor än bland män och att sysselsättningsgraden är högre hos män. Det gäller oavsett födelseregion men är särskilt framträdande för utrikes födda. Covid-19-utbrottets effekter på arbetsmarknaden har också haft större negativ påverkan på sysselsättningen bland utrikes födda än bland inrikes födda och bidragit till en ökning i sysselsättningsgapet. Ungdomar (15–24 år) har också fått se sysselsättningsgraden minska under både 2019 och första halvåret 2020. Regeringen redovisar även sysselsättningsgraden kopplad till utbildningsnivå samt för äldre och personer med en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.

Vidare noterar regeringen att arbetslösheten som en följd av en lägre efterfrågan i ekonomin 2019 ökade till 6,8 procent. Arbetslösheten ökade hos såväl inrikes födda (4,4 procent) som utrikes födda (15,1 procent). Regeringen framhåller att arbetslösheten framför allt ökade snabbt bland utrikes födda kvinnor. Under första halvåret 2020 fortsatte arbetslösheten att öka till 8,5 procent som en följd av effekterna av covid-19-utbrottet. Ökningen var något högre bland män än bland kvinnor. Regeringen förklarar detta genom att kvinnor har lämnat arbetskraften i högre utsträckning. Ungdomar har enligt regeringen drabbats hårt av ökad arbetslöshet med en uppgång till 20 procent

2019 och en fortsatt ökning till 26 procent under andra kvartalet 2020. Arbetslösheten är något högre bland unga män än bland unga kvinnor. Vidare konstaterar regeringen att arbetslösheten 2019 var betydligt högre bland dem som saknar eftergymnasial utbildning (20,5 procent) jämfört med dem som har gymnasial (4,8 procent) eller eftergymnasial utbildning (3,8 procent). För personer med en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga har det inte skett några större förändringar de senaste åren utan arbetslösheten har under en längre tid har varierat mellan 10 och 13 procent.

Av resultatredovisningen framgår vidare att antalet inskrivna vid Arbetsförmedlingen visade en liten ökning 2019 för att under första halvåret 2020 stiga kraftigt. Ökningen bland de nyinskrivna var något större för män än för kvinnor och något större i de yngre åldersgrupperna. Regeringen konstaterar att krisen har slagit brett mot alla grupper och inte bara mot dem med svag ställning på arbetsmarknaden. Det går därför att se en relativ ökning av inrikes födda och gymnasialt utbildade som normalt är underrepresenterade grupper bland de inskrivna. Antalet övergångar till arbete bland de inskrivna minskade med 5 procentenheter 2019 jämfört med 2018. Övergångarna till reguljära studier ökade dock marginellt. Regeringen redovisar även särskilda siffror som visar att övergångar till studier för personer utan gymnasial utbildning ökade inom flera olika utbildningsvägar. Regeringen redovisar vidare bl.a. resultaten för de olika program och insatser som Arbetsförmedlingen erbjuder arbetslösa. Regeringen redovisar också resultat kopplade till personer som får arbetslöshetsersättning, aktivitetsstöd och etableringsersättning.

Utifrån resultatredovisningen gör regeringen bedömningen att insatserna inom arbetsmarknadspolitiken har bidragit till förbättringar på arbetsmarknaden. Regeringen framhåller att verksamheten har upprätthållits utifrån förutsättningarna och att beslut om ersättningar och programinsatser har fattats.

Resultatredovisningen för arbetslivspolitiken delas upp på de tre delområdena arbetsmiljö, arbetsrätt och lönebildning, med underliggande mål för respektive delområde. Redovisningen av respektive delområde styrs av ett antal huvudsakliga indikatorer. Regeringen framhåller att antalet resultatindikatorer och bedömningsgrunder har minskats för att det ska bli tydligare vilka som är centrala för resultatbedömningen. Vissa tidigare redovisade indikatorer kan enligt regeringen inte redovisas eftersom det inte finns någon uppdaterad statistik.

På arbetsmiljöområdet redovisas utvecklingen av bl.a. dödsolyckor och anmälda arbetsolyckor i arbetslivet, arbetssjukdomar samt antal förrättningar och inspektioner av Arbetsmiljöverket. Indikatorerna visar bl.a. på en tydlig minskning av antalet dödsolyckor 2019 jämfört med 2018. Även i ett längre perspektiv har det varit en starkt nedåtgående trend i antalet dödsolyckor på den svenska arbetsmarknaden. Däremot redovisas att antalet arbetsolyckor som inte lett till frånvaro ökade något 2019 jämfört med 2018 medan antalet arbetsolyckor med frånvaro i stort sett var oförändrat för samma period. Antalet anmälda arbetssjukdomar ökade under 2019 jämfört med 2018.

Regeringen framhåller att dödsolyckor och arbetsolyckor med frånvaro är vanligare bland män än bland kvinnor, medan arbetsolyckor utan frånvaro och arbetssjukdomar är vanligare bland kvinnor. Vidare redovisas att Arbetsmiljöverkets inspektioner och antal förrättningar per inspektör har ökat under ett antal år och att den trenden fortsatte 2019 jämfört med 2018.

På arbetsrättens område redovisas resultatindikatorer för bl.a. anställningsförhållanden enligt den officiella arbetsmarknadsstatistiken samt kollektivavtalsäckning och organisationsgrad. Indikatorerna visar inga större förändringar under 2019 jämfört med 2018. Regeringen framhåller dock att män i genomsnitt har ett högre antal överenskomna och faktiskt arbetade timmar än kvinnor. Samtidigt är kvinnor överrepresenterade när det gäller både deltidsarbete och tidsbegränsade anställningar. Skillnaden mellan kvinnor och män har dock gradvis minskat under den senaste tioårsperioden.

För lönebildningen redovisas resultatindikatorer för bl.a. antalet medlingsärenden, antalet förlorade arbetsdagar på grund av konflikt och löneutvecklingen på arbetsmarknaden. Regeringen noterar att avtalsrörelsen 2019 var av begränsad omfattning och att det förekom endast två medlingsärenden i Medlingsinstitutets regi på förbunds nivå. Totalt förlorades 7 577 arbetsdagar på arbetsmarknaden på grund av konflikt 2019, jämfört med det historiskt låga antalet 2018 då endast 50 dagar förlorades i en lokal tvist. Enligt preliminära utfall var löneutvecklingen för ekonomin som helhet 2019 på samma nivå som 2018 (2,6 procent).

Utifrån resultatredovisningen är regeringens samlade bedömning att åtgärderna som har vidtagits inom arbetslivspolitiken bidrar till att uppnå målet för arbetslivspolitiken.

Redovisat tillkännagivande

I budgetpropositionen för 2021 redovisar regeringen behandlingen av ett tillkännagivande när det gäller utgiftsområde 14.

I riksdagsskrivelse 2019/20:128 tillkännagavs att regeringen ska göra en översyn av Samhalls uppdrag så att Samhall återgår till sitt grunduppdrag när det gäller personer med fysiska och intellektuella funktionsnedsättningar (bet. 2019/20:AU4 förslagspunkt 6). I budgetpropositionen för 2021 framhåller regeringen att Samhalls ekonomiska mål har reviderats på så sätt att avkastningen på eget kapital långsiktigt ska uppgå till 5 procent i stället för som tidigare 7 procent. Vidare har Samhalls ägaranvisning reviderats genom att uppdragsmål har införts avseende engagerade medarbetare samt sysselsättningsgraden inom bolaget. Målnivåerna för dessa två mål kommer att fastställas efter utvärdering under 2020/21. Regeringen uppger att tillkännagivandet inte är slutbehandlat.

Utskottets bedömning

Utskottet konstaterar inledningsvis att det sedan flera år pågår en dialog mellan riksdagen och regeringen om utvecklingen av den ekonomiska styrningen.

Utskottet anser att det är viktigt att utvecklingsarbetet kring den ekonomiska styrningen fortsätter. En central del i att utveckla den ekonomiska styrningen är att fortsätta det utvecklingsarbete som Regeringskansliet sedan flera år bedriver med att förbättra regeringens resultatredovisningar till riksdagen i budgetpropositionen. Som regeringen själv framhåller i budgetpropositionen består en viktig del av det arbetet av förankring hos riksdagens utskottskanslier. Utskottet vill betona vikten av en fortsatt dialog mellan riksdagen och regeringen i utvecklingsarbetet.

Utskottet konstaterar vidare att resultatredovisningen är ett viktigt underlag för utskottets beredning av budgetpropositionen. Regeringens redovisning och bedömning av de resultat som uppnåtts ska ha en klar och tydlig struktur, eftersom detta bidrar till en ökad förståelse för hur statliga anslagsmedel används och vilka resultat de får i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat om. Utskottet noterar att utvecklingsarbetet inom Regeringskansliet har resulterat i förtydligade riktlinjer för utformningen av resultattexterna i budgetpropositionen. Utskottet välkomnar denna utveckling.

När det gäller arbetsmarknadspolitiken noterar utskottet inledningsvis att avsnittet har fått en tydligare struktur, bl.a. genom att mål och resultatindikatorer numera inleder avsnittet och att det under rubriken resultatredovisning direkt fokuseras på resultaten. Vidare noterar utskottet att regeringen har fortsatt sitt arbete med att utveckla vilka indikatorer som ska vara styrande, genom att minska antalet huvudindikatorer. Utskottet välkomnar regeringens utvecklingsarbete med att förtydliga vilka resultat det är som framför allt ligger till grund för målpuffyllelsen.

Utskottet noterar vidare att regeringen har fortsatt sitt arbete med att i olika avseenden förändra hur resultaten presenteras i resultatredovisningen. I årets resultatredovisning har förändringar gjorts i form av bl.a. färre underrubriker, diagram och tabeller. När det gäller diagram och tabeller noterar utskottet också att information har lagts till för att förbättra vissa av dessa, bl.a. i linje med vad utskottet efterfrågade vid förra riksmötet.

Vidare är det tydligt att regeringen har övervägt i vilken ordning olika resultat ska presenteras och gjort vissa justeringar. Goda exempel är avsnitten om sysselsättning och arbetslöshet, där både situationen för arbetsmarknaden i stort och nedbrutet på olika grupper numera presenteras sammanhållet. Utskottet uppfattar också att regeringen har gjort överväganden om hur mycket beskrivande information som bör vara med i olika delar och på flera ställen kortat ned texten på ett förtjänstfullt sätt. Utskottet anser att utvecklingen på området är positiv och att ytterligare steg har tagits mot en bättre struktur med en mer läsvänlig resultatredovisning som resultat.

När det gäller arbetslivspolitikerna har utskottet tidigare vid upprepade tillfällen konstaterat att strukturen på resultatredovisningen är väl avvägd. Utskottet anser fortfarande att strukturen med en uppdelning på tre underliggande delmål och tillhörande resultatindikatorer bidrar till att underlätta utskottets beredning av budgetpropositionen.

Utskottet noterar att regeringen i årets budgetproposition har renodlat resultatindikatorerna genom en tydlig minskning av antalet indikatorer som räknas upp som huvudsakliga indikatorer. Utskottet ser positivt på att regeringen på detta sätt förtydligar vilka indikatorer som är centrala för resultatbedömningen. Samtidigt är det lämpligt att låta vissa tidigare angivna indikatorer vara kvar som komplement för att ge en bredare bild av resultaten på området.

Utskottet noterar vidare att regeringen har fortsatt sitt arbete med att i olika avseenden förändra hur resultaten presenteras i resultatredovisningen. I årets resultatredovisning har förändringar gjorts i form av bl.a. en markant minskning av antalet diagram och tabeller. Utskottet anser att förändringen har bidragit till en mer lättillgänglig redovisning på området.

Det är centralt att resultatredovisningen är inriktad på att redovisa just resultat för det aktuella området. Som utskottet tidigare har anfört har resultatredovisningen på arbetslivsområdet över tid utvecklats mot en mer resultatinriktad uppbyggnad. Den utvecklingen har fortsatt också i årets resultatredovisning, vilket är positivt. Som exempel kan nämnas redovisningen av resultaten för Arbetsdomstolens verksamhet som utskottet anmärkte på vid förra riksmötet.

Utskottet konstaterar dock att det fortfarande finns utrymme för utveckling av resultatredovisningen på arbetslivsområdet. Både när det gäller arbetsmiljö och arbetsrätt finns det relativt långa avsnitt om insatser på vardera området. Avsnitten innehåller information om bl.a. olika delar av regeringens arbetsmiljöstrategi och att Statskontoret har utvärderat denna, olika uppdrag till myndigheter, rapporter från myndigheter, utredningar och lagändringar. Utskottet anser visserligen att mycket av det som nämns är intressant information men menar att det inte nödvändigtvis rör sig om uppgifter som bör tas upp i en resultatredovisning.

Som utskottet har framfört tidigare finns det skäl att betona vikten av analys och slutsatser av uppnådda resultat i förhållande till fastställda mål. Utskottet välkomnar att regeringen i budgetpropositionen för 2021 har fortsatt på linjen från förra riksmötet med sammanfattande bedömningar av måluppfyllelsen för de riksdagsbundna målen för både arbetsmarknadspolitiken och arbetslivspolitiken. Utskottet noterar också att bedömningarna i årets budgetproposition är något fylligare än vad som var fallet vid förra riksmötet.

Utskottet konstaterar att den form som budgetpropositionen har fått i år, med en spalt i stället för två och resultattexter som utformats med utgångspunkt i förtydligade riktlinjer, överlag har bidragit till ett mer effektivt och lättillgängligt sätt att presentera resultaten av regeringens politik. Inte minst gäller det möjligheten att kunna avläsa diagram och tabeller. Det är också tydligt att det har bidragit till överväganden om vilken text och hur mycket text som ska vara med i vissa delar.

Sammanfattningsvis välkomnar utskottet utvecklingen på området och önskar att den framtida utvecklingen av strukturen i resultatredovisningen fortsätter på den inslagna vägen med att tydligt fokusera på resultaten inom respektive område.

Statens budget inom utgiftsområde 14

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen för 2021 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt regeringens förslag, antar regeringens förslag till ändringar i lagen om arbetslöshetsförsäkring och lämnar de bemyndiganden som regeringen har begärt. Motionärernas alternativa förslag till statens budget för 2021 inom utgiftsområde 14 avslås.

Jämför reservationen (SD) och särskilt yttrande 1 (M), 2 (V) och 3 (KD).

Propositionen

I budgetpropositionen för 2021 föreslår regeringen att anslagen för Arbetsmarknad och arbetsliv sammanlagt ska bestämmas till 105 724 319 000 kronor (prop. 2020/21:1 utg.omr. 14 förslagspunkt 3). För vissa anslag föreslår regeringen också att den bemyndigas att ingå ekonomiska åtaganden som innebär behov av framtida anslag (förslagspunkt 4).

I det följande sammanfattas regeringens förslag till anslagsfördelning för respektive område inom utgiftsområde 14. Inledningsvis redogörs för huvuddragen i den politiska inriktningen. Regeringens förslag till anslag och beställningsbemyndiganden framgår i tabellform i bilagorna 2 och 3.

Arbetsmarknad

Regeringen slår fast att covid-19-utbrottet först och främst är en fara för människors liv och hälsa men att det också har lett till ett mycket allvarligt läge i ekonomin, både globalt och i Sverige. Det råder fortsatt osäkerhet om hur allvarliga konsekvenserna blir för ekonomin. Regeringen påpekar dock att antalet varsel under våren har legat på historiskt höga nivåer och att arbetslösheten har stigit kraftigt, liksom antalet inskrivna arbetssökande hos Arbetsförmedlingen. Situationen på arbetsmarknaden påverkar behovet av och förutsättningarna för att fler ska kunna ta del av den aktiva arbetsmarknadspolitiken. Regeringen slår fast att de negativa konsekvenserna för jobb, företag och samhällsekonomi ska tryckas tillbaka. Arbete är den viktigaste förutsättningen för egen försörjning och etablering i samhället.

Regeringen har i överenskommelse med Centerpartiet och Liberalerna under 2020 vidtagit kraftfulla tillfälliga åtgärder för att minska de negativa effekterna av krisen på jobb och företag. Syftet med förslagen i denna budgetproposition är också att fler ska komma i arbete och därigenom ges den självständighet som följer av egen försörjning genom arbete.

Regeringen bedömer att arbetslösheten kommer att fortsätta öka under 2021. Det är därför viktigt att säkerställa att Arbetsförmedlingen ges förutsättningar att möta en ökande arbetslöshet. Det är också viktigt att öka det aktiva

stödet och att det ges med lika tillgång för män och kvinnor. Regeringen föreslår i linje med det att medel tillförs arbetsmarknadspolitiken när det gäller resurser till Arbetsförmedlingen, programinsatser och tillfälligt höjda ersättningsnivåer inom arbetslöshetsförsäkringen. Regeringen betonar också vikten av att förbättra stödet vid matchning, bl.a. genom ökad användning av upphandlade matchningsaktörer, så att andelen övergångar till arbete och utbildning kan öka.

Vidare betonar regeringen behovet av att erbjuda kompetenshöjande insatser av hög kvalitet för att vissa arbetssökande ska kunna stärka sin ställning på arbetsmarknaden inför att konjunkturen vänder. Arbetsmarknadspolitikens bidrag till kompetensförsörjningen stärks genom förslag om mer resurser till arbetsmarknadsutbildning och åtgärder för att fler arbetslösa ska studera, inte minst inom bristyrken.

Regeringen framhåller också att grupper som sedan tidigare står utanför eller har en svag ställning på arbetsmarknaden riskerar att drabbas särskilt hårt av den rådande krisen. För att motverka det tillför regeringen resurser för bl.a. extratjänster och introduktionsjobb. I enlighet med vad som redogjordes för i budgetpropositionen för 2020 ska nyanlända ges möjlighet till en snabbare etablering på arbetsmarknaden genom införandet av ett intensivår. Regeringen tillför också medel för att upprätthålla Samhalls verksamhet och förlänger uppdraget för Delegationen för unga och nyanlända till arbete (Dua).

1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader: Anslaget får bl.a. användas för Arbetsförmedlingens förvaltningsutgifter.

Anslaget påverkas bl.a. av regeringens satsning på ökade resurser till Arbetsförmedlingen för att kunna ta emot fler arbetssökande och ha en ändamålsenlig närvaro och likvärdig service i hela landet. Anslaget påverkas även av införandet av ett intensivår för nyanlända. Dessa satsningar innebär att anslaget tillförs medel.

Regeringen föreslår att anslaget för 2021 bestäms till 7 853 774 000 kronor.

1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd: Anslaget får bl.a. användas för utgifter för aktivitetsstöd, utvecklingsersättning, statliga ålderspensionsavgifter samt statsbidrag till arbetslöshetskassor enligt lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor.

Anslaget påverkas bl.a. av regeringens satsning på att förlänga de höjda ersättningsnivåerna för arbetslöshetsersättningen och aktivitetsstödet som infördes under krisen t.o.m. 2022. Samma sak gäller för de lättnader i arbetsvillkoret som infördes 2020 som enligt förslaget ska bibehållas t.o.m. 2022. Satsningarna innebär att anslaget tillförs medel. Regeringens satsningar på extratjänster och introduktionsjobb innebär däremot en minskning av anslaget. Makroekonomiska förutsättningar, såsom effekten av ändrade antaganden om antalet arbetslösa och deltagare i arbetsmarknadspolitiska program påverkar också nivån på anslaget.

Regeringen föreslår att anslaget för 2021 bestäms till 52 882 733 000 kronor.

1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser: Anslaget får bl.a. användas för utgifter för arbetsmarknadspolitiska program och insatser samt utgifter för program och insatser för kvinnor och män som omfattas av lagen (2017:584) om ansvar för etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare.

Anslaget påverkas av flera av de reformer som regeringen föreslår i budgetpropositionen för 2021. Störst effekt inom anslaget får satsningarna på upphandlade matchningstjänster, arbetsmarknadsutbildning samt extratjänster och introduktionsjobb som samtliga innebär att anslaget tillförs medel. Regeringen tillför också medel till Dua inom anslaget. Anslaget påverkas bl.a. även av makroekonomiska förändringar i form av effekter av en uppräknings av anslaget utifrån antaganden om konsumentprisindex och regelstyrda volymförändringar.

Regeringen föreslår att anslaget för 2021 bestäms till 11 738 323 000 kronor. Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2021 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 14 300 000 000 kronor 2022–2030.

1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.: Anslaget får bl.a. användas för utgifter för statsbidrag för särskilda arbetsmarknadspolitiska insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga och statsbidrag till Samhall AB.

Utgifterna inom anslaget ökas som en följd av regeringens förslag att Försäkringskassan inte längre ska betala ersättning för särskilda insatser till den som får tre fjärdedels sjukersättning eller aktivitetsersättning (se utg.omr. 10 avsnitt 3.9.2). Vidare görs en omfördelning av medel inom anslaget från lönebidrag till Samhall AB. Anslaget påverkas även av vissa makroekonomiska förändringar.

Regeringen föreslår att anslaget för 2021 bestäms till 20 481 668 000 kronor. Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2021 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 15 000 000 000 kronor 2022–2025.

1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige: Anslaget får användas för förvaltningsutgifter vid Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (Svenska ESF-rådet). Anslaget får även användas för utgifter för nationell medfinansiering av s.k. tekniskt stöd inom Europeiska socialfonden och inom Fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt.

Anslaget minskas till följd av en generell besparing i statsförvaltningen för resekostnader.

Regeringen föreslår att anslaget för 2021 bestäms till 122 394 000 kronor.

1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020: Anslaget får användas för utgifter för utbetalningar av stöd från Europeiska socialfonden för programperioden 2014–2020. Utbetalningarna avser delfinansiering av det

nationella socialfondsprogrammet för investering för tillväxt och sysselsättning. Anslaget omfattar även särskilda EU-medel, utöver socialfondsmedel, för EU:s sysselsättningsinitiativ för unga. Anslaget får även användas för viss statlig medfinansiering av det nationella socialfondsprogrammet.

Anslaget påverkas bl.a. av att det har gjorts en omfördelning av medel inom den nuvarande programperioden, en flytt av medel tillhörande den nya programperioden och att medel har tillförts genom EU:s initiativ React-EU.

Regeringen föreslår att anslaget för 2021 bestäms till 1 995 600 000 kronor. Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2021 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 618 000 000 kronor 2022–2023.

1:7 Europeiska socialfonden plus m.m. för perioden 2021–2027: Anslaget får användas för utgifter för utbetalningar av stöd från Europeiska socialfonden plus för programperioden 2021–2027. Utbetalningarna avser delfinansiering av det nationella socialfondsprogrammet 2021–2027. Anslaget får även användas för viss statlig medfinansiering av det nationella socialfondsprogrammet.

Europaparlamentet och rådet förväntas under hösten 2020 anta berörda förordningar för programperioden 2021–2027 för Europeiska socialfonden plus. Liksom under programperioden 2014–2020 bör medel anvisas för statlig medfinansiering av vissa insatser inom programmet.

Regeringen föreslår att anslaget för 2021 bestäms till 50 000 000 kronor. Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2021 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 000 000 000 kronor 2022–2030.

1:8 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering: Anslaget får användas för Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärderings (IFAU) förvaltningsutgifter och forskningsbidrag.

Anslaget ökas till följd av pris- och löneomräkning och minskas till följd av en generell besparing i statsförvaltningen för resekostnader.

Regeringen föreslår att anslaget för 2021 bestäms till 42 727 000 kronor. Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2021 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 9 000 000 kronor 2022–2023.

1:9 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen: Anslaget får användas för Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens förvaltningsutgifter.

Anslaget ökas för att intensifiera arbetet med att motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen och till följd av pris- och löneomräkning. Anslaget minskas till följd av en generell besparing i statsförvaltningen för resekostnader.

Regeringen föreslår att anslaget för 2021 bestäms till 79 498 000 kronor.

1:10 Bidrag till administration av grundbeloppet: Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till administration av grundbeloppet enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor för dem som inte är anslutna till någon arbetslöshetskassa.

Anslaget ökas till följd av pris- och löneomräkning.

Regeringen föreslår att anslaget för 2021 bestäms till 58 714 000 kronor.

1:11 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten: Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten för verksamheten enligt den överenskommelse svenska staten har med Finland och Norge om anordnande av utbildningar samt kompensation för de ökade kostnader som uppstår för dessa länder till följd av att utbildningstjänsterna är mervärdesskattepliktiga i Sverige.

Regeringen föreslår att anslaget för 2021 bestäms till 8 303 000 kronor.

1:12 Bidrag till lönegarantiersättning: Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till lönegarantiersättning enligt lönegarantilagen (1992:497) och de socialavgifter som ska betalas i samband med lönegarantiutbetalningen enligt socialavgiftslagen (2000:980). Anslaget får även användas för utgifter för arbetet med handläggning av lönegarantiärenden.

Anslaget ökas som en följd av den makroekonomiska utvecklingen.

Regeringen föreslår att anslaget för 2021 bestäms till 2 900 000 000 kronor.

1:13 Nystartsjobb, etableringsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar: Anslaget får användas för utgifter för stöd till arbetsgivare för nystartsjobb och yrkesintroduktionsanställningar. Anslaget får även användas för utgifter för etableringsjobb.

Anslaget minskas till följd av vissa makroekonomiska förändringar, såsom reviderade beräkningar av volymer och genomsnittlig kostnad per deltagare.

Regeringen föreslår att anslaget för 2021 bestäms till 4 843 289 000 kronor.

1:14 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare: Anslaget får användas för utgifter för etableringsersättning till deltagare i arbetsmarknads-politiska insatser.

Anslaget påverkas bl.a. av att migrationsdomstolarna föreslås få ett tillskott i budgetpropositionen för 2021 (se utg.omr. 8 avsnitt 2.6.4). Vidare minskas anslaget som en följd av att antalet deltagare i etableringsuppdraget även i fortsättningen beräknas minska kraftigt.

Regeringen föreslår att anslaget för 2021 bestäms till 1 696 242 000 kronor.

Arbetsliv

Regeringen framhåller att goda arbetsvillkor och en bra arbetsmiljö bidrar till en hög produktivitet i en ekonomi som utmärks av ett högt arbetskrafts-deltagande och en hög sysselsättningsgrad. För att uppnå goda arbetsvillkor och en möjlighet till utveckling i arbetet för både kvinnor och män krävs långsiktiga åtgärder från såväl staten som arbetsmarknadens parter. Den svenska arbetsmarknadsmodellen har en förmåga att snabbt möta de förändringar som sker i vår omvärld och bidrar till att Sverige kan bibehålla både hög sysselsättning och hög produktivitet. Arbetslivet medför dock utmaningar som i sig kan påverka den svenska arbetsmarknadsmodellens förutsättningar. En sådan utmaning är tudelningen på arbetsmarknaden som har förvärrats med anledning av effekterna av covid-19-utbrottet.

Vidare framhåller regeringen att ingen som arbetar i Sverige ska ha ett arbete där man blir utnyttjad eller utsliten. Ingen ska heller riskera att dö eller skadas allvarligt i eller av sitt arbete. Coronaviruset har inneburit stora utmaningar inom arbetsmiljöområdet, och många verksamheter har genomgått stora förändringar som påverkat arbetsmiljön. Tillsyn av arbetsmiljön är avgörande för att upprätthålla skyddet för arbetstagarna och för att rättvisa konkurrensförhållanden ska kunna råda på arbetsmarknaden. Enligt regeringen är inspektionsverksamheten ett effektivt sätt att bidra till ökad regelefterlevnad och sunda konkurrensvillkor. Regeringen höjer därför ambitionerna och satsar ytterligare resurser för att motverka arbetslivskriminalitet. Regeringen påpekar även betydelsen av forskningsbaserad kunskap om ett hälsosamt och hållbart arbetsliv och kompetensförsörjning och hänvisar till satsningar som görs utanför utgiftsområdet (se utg.omr. 9 avsnitt 8).

2:1 Arbetsmiljöverket: Anslaget får användas för Arbetsmiljöverkets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för bidrag till myndigheter samt statsbidrag till arbetsmarknadens parter för metodutveckling av myndighetsgemensam kontroll.

Anslaget ökas till följd av regeringens satsning på att stärka arbetet mot arbetslivskriminalitet och till följd av pris- och löneomräkning. Samtidigt upphör en tidigare resursförstärkning för arbete mot osund konkurrens, vilket gör att anslaget minskas. Anslaget minskar även till följd av en generell besparing i statsförvaltningen för resekostnader.

Regeringen föreslår att anslaget för 2021 bestäms till 695 281 000 kronor.

2:2 Arbetsdomstolen: Anslaget får användas för Arbetsdomstolens förvaltningsutgifter.

Anslaget ökas till följd av pris- och löneomräkning och minskas till följd av en generell besparing i statsförvaltningen för resekostnader.

Regeringen föreslår att anslaget för 2021 bestäms till 34 661 000 kronor.

2:3 Internationella arbetsorganisationen (ILO): Anslaget får användas för utgifter för Sveriges medlemsavgift till Internationella arbetsorganisationen (ILO). Högst 1 100 000 kronor får användas för utgifter för deltagande i ILO:s verksamhet och för ILO-kommittén.

Regeringen föreslår att anslaget för 2021 bestäms till 33 722 000 kronor.

2:4 Medlingsinstitutet: Anslaget får användas för Medlingsinstitutets förvaltningsutgifter.

Anslaget ökas till följd av en återställning av anslaget och pris- och löneomräkning. Anslaget minskas till följd av en generell besparing i statsförvaltningen för resekostnader.

Regeringen föreslår att anslaget för 2021 bestäms till 56 247 000 kronor.

2:5 Myndigheten för arbetsmiljökunskap: Anslaget får användas för Myndigheten för arbetsmiljökunskaps förvaltningsutgifter.

Anslaget ökas till följd av pris- och löneomräkning och minskas till följd av en generell besparing i statsförvaltningen för resekostnader.

Regeringen föreslår att anslaget för 2021 bestäms till 39 143 000 kronor.

2:6 Regional skyddsombudsverksamhet: Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till de centrala arbetstagarorganisationerna för den regionala skyddsombudsverksamheten.

Regeringen föreslår att anslaget för 2021 bestäms till 112 000 000 kronor. Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2021 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 20 000 000 kronor 2022.

Förslag om ändringar i lagen om arbetslöshetsförsäkring

Regeringen framhåller att covid-19-utbrottet har visat sig ha stora effekter på sysselsättningen. För att uppnå arbetslöshetsförsäkringens stabiliserande syfte och för att fler ska få rätt till arbetslöshetsersättning gjordes i april 2020 vissa ändringar i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (prop. 2019/20:146, bet. 2019/20:FiU56, rskr. 2019/20:212). Ändringarna innebär i huvudsak att kravet på antalet arbetade timmar för att uppfylla ett arbetsvillkor tillfälligt sänktes (12 §) och att det infördes en upplysningsbestämmelse om att regeringen har möjlighet att meddela föreskrifter om lägsta belopp för dagpenning i form av grundbelopp (24 § tredje stycket). Ändringarna ska upphöra att gälla den 4 januari 2021.

Mot bakgrund av spridningen av covid-19 och dess fortsatta påverkan på sysselsättningen föreslår regeringen bl.a. att den tillfälliga lättningen i arbetsvillkoret i 12 § ska förlängas t.o.m. den 1 januari 2023 och att upplysningsbestämmelsen i 24 § tredje stycket ska fortsätta att gälla. Regeringen uppger att lagförslagen har beretts under hand med Arbetsförmedlingen, Inspektionen för arbetslöshetsförsäkring och Sveriges a-kassor.

När en återgång sker till det ordinarie arbetsvillkoret den 2 januari 2023 ska äldre föreskrifter fortfarande gälla för den vars arbetslöshet har inträtt tidigare om ansökan om arbetslöshetsersättning har kommit in till arbetslöshetskassan senast den 28 februari 2023.

Motionerna

Moderaterna, Sverigedemokraterna, Vänsterpartiet och Kristdemokraterna har var för sig presenterat alternativa budgetförslag för 2021. Förslagen innehåller såväl andra anslagsnivåer som förslag till nya anslag. En sammanställning som visar hur motionsförslagen avviker från regeringens förslag finns i bilaga 2.

Moderaterna

I kommittémotion 2020/21:3582 av Mats Green m.fl. (M) framhålls vikten av att så många som möjligt arbetar. Det är inte bara centralt för vårt nuvarande och framtida välbefinnande utan även för frågan om vilket samhälle vi vill ha. När det lönar sig att arbeta blir det tydligt att det är rätt att anstränga sig för att skapa en bättre tillvaro för sig själv och för andra. I den nya svenska modellen Moderaterna vill bygga ska Sverige vara ett land där alla gör sin del. Den

svenska arbetsmarknaden är i behov av reformer för att förhindra att människor hamnar i långvarigt bidragsberoende och för att underlätta för människor att ta sig ur sådant beroende.

I motionen lämnar Moderaterna förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 14 än regeringen (yrkande 1). Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen understiger regeringens förslag med 9 879 000 000 kronor och att sex anslag bestäms till en annan nivå än vad regeringen har föreslagit.

Moderaterna föreslår följande förändringar i förhållande till regeringens förslag (se också bil. 2).

1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd: Anslaget minskas med 9 790 000 000 kronor. Moderaterna anser att det är viktigt att prioritera bland statens utgifter i det ansträngda ekonomiska läget och att struktur-reformer är viktigare än att hålla fast vid arbetslöshetsförsäkringens nuvarande höga nivåer. Partiet avvisar därför regeringens förlängning av högre ersättningsnivåer och av lättningen i arbetsvillkoret. Vidare vill partiet som ett led i att värna arbetslöshetsförsäkringens roll som omställningsförsäkring se flera åtgärder på området. Partiet föreslår att antalet ersättningsdagar begränsas till ett år, eller 265 ersättningsdagar. Vidare föreslår partiet att taket i arbetslöshetsförsäkringen under de 100 första dagarna av arbetslösheten ska uppgå till 910 kronor per dag och därefter 680 kronor per dag.

Moderaterna vill även tidsbegränsa aktivitetsstödet så att detta upphör när arbetslösheten varar längre än tre år och avskaffa rätten till arbetslöshets-ersättning i nystartsjobben. Moderaternas anslagsförslag påverkas vidare av att partiet vill återinföra den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen för att skapa tydliga drivkrafter och stöd för att återvända till arbete samt av partiets förslag om sänkt skatt på bensin och diesel.

Förslaget om att värna arbetslöshetsförsäkringens roll som omställningsförsäkring finns även i ett särskilt yrkande (yrkande 2) och i kommittémotionerna 2020/21:3371 (yrkande 2) och 2020/21:3373 (yrkande 1), båda av Mats Green m.fl. (M). Förslaget om att tidsbegränsa aktivitetsstödet finns även i kommittémotion 2020/21:3371 av Mats Green m.fl. (M) (yrkande 3).

1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser: Anslaget minskas med 326 000 000 kronor. Moderaterna avvisar regeringens satsning på att öka antalet extratjänster till förmån för fler nystartsjobb.

1:13 Nystartsjobb, etableringsjobb och stöd för yrkesintroduktions-anställningar: Anslaget ökas med 326 000 000 kronor. Moderaterna menar att nystartsjobben har visat sig effektiva för att föra arbetslösa närmare arbetsmarknaden och tillför därför ökade medel.

1:14 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare: Anslaget minskas med 110 000 000 kronor. Moderaterna framhåller att partiet har en samlad politik som skulle innebära färre asylsökande, färre anhörigärenden och i förlängningen färre anhöriga som kommer till Sverige. Moderaternas politik innebär att besparingar kan göras inom anslaget.

2:1 Arbetsmiljöverket: Anslaget ökas med 40 000 000 kronor. Moderaterna vill tillföra medel till Arbetsmiljöverket, bl.a. för ett ökat antal inspektioner och en översyn av myndighetens verksamhet.

2:5 Myndigheten för arbetsmiljökunskap: Anslaget minskas med 19 000 000 kronor. Moderaterna anser att Myndigheten för arbetsmiljökunskap bör läggas ned och upphöra som myndighet den 31 december 2021. Förslaget finns även i ett särskilt yrkande (yrkande 3).

Sverigedemokraterna

Magnus Persson m.fl. (SD) noterar i kommittémotion 2020/21:3107 att coronapandemin har påverkat alla delar av samhället, inte minst arbetsmarknaden. Över 100 000 personer har varslats om uppsägning och arbetslösheten har slagit brett och drabbat både yngre och äldre personer, såväl utrikes födda som personer födda i Sverige. I motionen framhålls att Sverigedemokraternas prioriteringar inom utgiftsområdet skiljer sig kraftigt från regeringens budgetförslag med tydliga satsningar på bl.a. ökad ekonomisk trygghet för löntagarna och ökad trygghet inom arbetsmiljöområdet.

I motionen lämnar Sverigedemokraterna förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 14 än regeringen. Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen understiger regeringens förslag med 6 719 887 000 kronor och att nio anslag bestäms till en annan nivå än vad regeringen har föreslagit. Ett nytt anslag föreslås (Läringsanställningar).

Sverigedemokraterna föreslår följande förändringar i förhållande till regeringens förslag (se också bil. 2).

1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader: Anslaget minskas med 100 000 000 kronor. Sverigedemokraterna avvisar regeringens satsning på intensivår och sparar därför medel inom anslaget.

1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd: Anslaget ökas med 15 000 000 kronor. Sverigedemokraterna vill se en förstärkt, obligatorisk och skattefinansierad arbetslöshetsförsäkring. Partiet föreslår vidare att ersättningsnivån för de första 100 dagarna i arbetslöshet bör höjas från dagens nivå. Förslagen om att göra om arbetslöshetsförsäkringen och att höja ersättningsnivån finns även i kommittémotion 2020/21:653 av Magnus Persson m.fl. (SD) (yrkandena 2 och 3).

1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser: Anslaget minskas med 3 257 000 000 kronor. Sverigedemokraterna anser att arbetsmarknadspolitiska program och insatser som brister i resultat bör avvecklas. Partiet vill behålla bl.a. arbetsmarknadsutbildningar, stöd till start av näringsverksamhet och kompletterande aktörer. Förslaget att avveckla subventionerade anställningar och andra insatser och program med låga resultat finns även i kommittémotion 2020/21:653 av Magnus Persson m.fl. (SD) (yrkande 8).

1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.: Anslaget ökas med 100 000 000 kronor. Sverigedemokraterna vill se ökade resurser inom anslaget eftersom personer

med funktionsvariation som påverkar möjligheten till arbete har en utsatt ställning på arbetsmarknaden, inte minst till följd av pandemin. Förslaget att lönebidrag och andra insatser som finns för att göra det möjligt för alla att delta på arbetsmarknaden utifrån sin funktionsförmåga ska kvarstå och i vissa delar utökas framförs även i kommittémotion 2020/21:653 av Magnus Persson m.fl. (SD) (yrkande 10).

1:13 Nystartsjobb, etableringsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar: Anslaget minskas med 2 421 645 000 kronor. Sverigedemokraterna anser att subventionerade anställningar av det slag som ryms inom anslaget inte leder till reguljära anställningar i önskad omfattning. Kostnaden för dessa sysselsättningsplatser kan därför inte motiveras och anslaget föreslås på sikt avvecklas i sin helhet.

1:14 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare: Anslaget minskas med 1 696 242 000 kronor. Sverigedemokraterna föreslår att anslaget tas bort i sin helhet till följd av att etableringsprogrammet bör upphöra.

2:1 Arbetsmiljöverket: Anslaget ökas med 30 000 000 kronor. Sverigedemokraterna föreslår att Arbetsmiljöverket ska få utökade resurser med syftet att bl.a. öka arbetsplatsinspektionerna.

2:5 Myndigheten för arbetsmiljökunskap: Anslaget ökas med 10 000 000 kronor. Sverigedemokraterna tillför medel inom anslaget för att myndigheten ska få fler utredningsuppdrag med fokus på pandemins arbetsmiljöeffekter. I kommittémotion 2020/21:654 av Magnus Persson m.fl. (SD) föreslås att myndigheten ska få i uppdrag att utreda dels konsekvenserna av hemarbete (yrkande 1), dels pandemins effekter på sjukvårdspersonalen ur ett arbetsmiljöperspektiv (yrkande 2).

2:6 Regional skyddsombudsverksamhet: Anslaget ökas med 100 000 000 kronor. Sverigedemokraterna vill se oberoende arbetsmiljörådgivare som är helt fristående från arbetstagarorganisationerna och i stället underställda Arbetsmiljöverket. Partiet tillför därför medel inom anslaget för att få denna nya modell för arbetsmiljöarbetet på plats. Förslaget finns även i kommittémotion 2020/21:654 av Magnus Persson m.fl. (SD) (yrkande 6).

Nytt anslag

Lärlingsanställningar: Sverigedemokraternas förslag innebär ett nytt anslag och att 500 000 000 kronor anslås för 2021. Partiet avsätter medel för att utreda och införa en form av lärlingsanställningar. Avsikten är att det ska vara en utbildningsinsats där gymnasiestudier kan kombineras med möjligheten att lära sig ett yrke hos en arbetsgivare. Förslaget finns även i kommittémotionerna 2020/21:653 av Magnus Persson m.fl. (SD) (yrkande 7) och 2020/21:663 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) (yrkande 6).

Vänsterpartiet

I partimotion 2020/21:3193 av Jonas Sjöstedt m.fl. framhåller Vänsterpartiet att coronapandemin har slagit hårt mot svensk ekonomi. Läget på arbetsmarknaden är allvarligt. Arbetslösheten har stigit snabbt liksom antalet

inskrivna arbetssökande på Arbetsförmedlingen. Partiet ser att det finns behov av större resurser för flera områden inom utgiftsområdet än vad som erbjuds genom regeringens förslag.

I motionen lämnar Vänsterpartiet förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 14 än regeringen. Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen överstiger regeringens förslag med 4 325 000 000 kronor och att sex anslag bestäms till en annan nivå än vad regeringen har föreslagit.

Vänsterpartiet föreslår följande förändringar i förhållande till regeringens förslag (se också bil. 2).

1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader: Anslaget ökas med 1 500 000 000 kronor. Vänsterpartiet anser att det krävs mer resurser till Arbetsförmedlingen för att myndigheten ska kunna hantera situationen med en ökad arbetslöshet och för att säkerställa ändamålsenlig lokal närvaro och en likvärdig service i hela landet. Regeringens satsning på området är inte tillräcklig enligt partiet.

1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd: Anslaget ökas med 1 505 000 000 kronor. Vänsterpartiet vill återupprätta arbetslöshetsförsäkringen som en inkomstförsäkring för fler. Partiet välkomnar regeringens satsningar på tillfälliga förbättringar när det gäller ersättningsnivåer och arbetsvillkor men vill att dessa görs permanenta. Vidare vill partiet att det s.k. studerandevillkoret återinförs och tillför medel för ändamålet. Partiet avvisar också regeringens förslag om att avskaffa bidraget till mindre arbetslöshetskassor.

1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser: Anslaget ökas med 1 000 000 000 kronor. Vänsterpartiet framhåller behovet av en aktiv arbetsmarknadspolitik under rådande omständigheter. Partiet välkomnar visserligen regeringens satsning på arbetsmarknadsutbildningar men menar att det behövs en mer ambitiös arbetsmarknadspolitik på området. Vänsterpartiet vill därför satsa mer resurser på arbetsmarknadspolitiska program och insatser än vad regeringen föreslår, bl.a. för att öka antalet platser inom den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen och för att utöka Arbetsförmedlingens möjligheter att anvisa arbetslösa till studier inom det reguljära utbildningssystemet med bibehållen ersättning. Genom att avvisa regeringens satsning på upphandlade matchningstjänster gör Vänsterpartiet en besparing inom anslaget.

1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.: Anslaget ökas med 200 000 000 kronor till följd av att Vänsterpartiet avvisar hälften av regeringens besparing för lönebidrag.

2:1 Arbetsmiljöverket: Anslaget ökas med 100 000 000 kronor. Vänsterpartiet välkomnar regeringens satsning på ökade resurser till Arbetsmiljöverket men anser att satsningen är otillräcklig. Partiet menar att myndigheten behöver få ökade resurser till att prioritera upp arbetet med tillsyn, inspektion och kontroll. För att upprätthålla, utveckla och förstärka myndighetens viktiga

arbete ökar partiet därför anslaget. Vidare tillförs resurser för att Arbetsmiljöverket ska kunna genomföra särskilda uppdrag som är inriktade på specifika branscher och företeelser på arbetsmarknaden. Partiet anser även att resurser behövs för att stärka utbildningen av skyddsombud.

2:6 Regional skyddsombudsverksamhet: Anslaget ökas med 20 000 000 kronor. Vänsterpartiet anser att de fackliga centralorganisationerna behöver ett större ekonomiskt stöd än i dag för att stärka de regionala skyddsombudens viktiga arbete och tillför därför resurser inom anslaget.

Kristdemokraterna

I kommittémotion 2020/21:3409 av Sofia Damm m.fl. (KD) poängteras betydelsen av att varje människa ska ha ett arbete eller en annan meningsfull sysselsättning att gå till. Kristdemokraterna vill se ett samhälle som tar vara på människors möjligheter och inneboende förmåga. Arbetet har också en avgörande betydelse för möjligheten att bygga trygga familjer. Partiet anser att en av politikens absolut viktigaste uppgifter är att skapa bästa möjliga jordmån för fler företag och ökad sysselsättning.

I motionen lämnar Kristdemokraterna förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 14 än regeringen (yrkande 1). Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen understiger regeringens förslag med 7 439 700 000 kronor och att fem anslag bestäms till en annan nivå än vad regeringen har föreslagit. Ett nytt anslag föreslås (Arbetsintegrerande sociala företag).

Kristdemokraterna föreslår följande förändringar i förhållande till regeringens förslag (se också bil. 2).

1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader: Anslaget minskas med 290 000 000 kronor. Kristdemokraterna anser att processen för att reformera Arbetsförmedlingen ska fortsätta. Partiet gör en annan bedömning av läget på arbetsmarknaden än regeringen och föreslår en rad åtgärder inom utgiftsområdet och på skatteområdet som förväntas leda till fler jobb och högre tillväxt. Till följd av ett minskat antal arbetslösa kan besparingar göras inom anslaget. Partiet gör även besparingar inom anslaget till följd av en lägre anslagsbana för intensivåret och ett generellt minskat förvaltningsanslag. Förslaget om att minska Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag finns även i ett särskilt yrkande (yrkande 16).

1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd: Anslaget minskas med 6 722 500 000 kronor. Kristdemokraterna framhåller att arbetslöshetsförsäkringen ska vara en tydlig omställningsförsäkring mellan arbeten. Partiet avvisar regeringens förlängning av de höjda ersättningsnivåerna vilket innebär en besparing inom anslaget. Partiet vill se en återgång till de ersättningsnivåer som tidigare gällde. Kristdemokraterna vill också att reglerna för deltidsbegränsningen av arbetslöshetsförsäkringen ska återinföras. Anslaget påverkas vidare av partiets förslag att avveckla introduktionsjobben och avvisa reger-

ingens tillskott till extratjänster. Vidare avfärdar partiet den bortre karensdagen. Förslagen om att återgå till tidigare ersättningsnivåer och deltidsbegränsningen finns även i två särskilda yrkanden (yrkandena 21 och 23).

1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser: Anslaget minskas med 1 316 200 000 kronor. Kristdemokraterna anser att flera av de arbetsmarknadspolitiska program och insatser som finns i dag är bristfälliga och att det finns goda skäl att effektivisera arbetsmarknadspolitiken på detta område. Partiet vill att anställningsstödet introduktionsjobb avskaffas eftersom de personer som i dag omfattas bör ha goda chanser att få t.ex. nystartsjobb eller reguljära jobb. När det gäller extratjänster ser Kristdemokraterna visserligen ett behov men menar att anslagsnivån bör hållas lägre än vad regeringen föreslår eftersom partiet har en politik för fler i nystartsjobb och reguljärt arbete. Vidare ser partiet positivt på genomförandet av matchningstjänster men bedömer att tillväxten av matchningstjänster inte motsvarar de nivåer regeringen föreslår varför besparingar kan göras inom anslaget. När det gäller arbetsmarknadsutbildningar i Arbetsförmedlingens regi anser partiet att dessa visat sig ineffektiva men att de kan spela en begränsad men viktig roll i det rådande exceptionella läget. Nivån för arbetsmarknadsutbildningar bör dock sättas lägre än vad regeringen föreslår. Förslagen om introduktionsjobb, extratjänster och arbetsmarknadsutbildning finns även i tre särskilda yrkanden (yrkandena 12, 13 och 17).

1:13 Nystartsjobb, etableringsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar: Anslaget ökas med 771 000 000 kronor. Kristdemokraterna föreslår att lönetaket i nystartsjobben höjs till 21 000 kronor, vilket gör att nystartsjobben kan användas något bredare. Partiet tillför också medel för fler nystartsjobb som en del i en omläggning av vilka arbetsmarknadspolitiska åtgärder som Arbetsförmedlingen ska ha att välja mellan. Vidare vill partiet införa ett tillfälligt handledarstöd för att underlätta för bl.a. nystartsjobb. Förslagen om lönetak och handledarstöd finns även i två särskilda yrkanden (yrkandena 9 och 11).

1:14 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare: Anslaget minskas med 182 000 000 kronor. Kristdemokraterna har i sitt s.k. asylprogram förslag om att göra det möjligt för asylsökande att arbeta och tjäna upp till 3 000 kronor per månad utan att etableringsersättningen avräknas. Som en del av förslaget vill partiet att etableringsersättningens nivå sänks med 35 kronor per dag. Anslaget påverkas även av att Kristdemokraterna inte vill begränsa antalet föräldrapenningdagar för nyanlända föräldrar med barn yngre än två år. Förslaget om etableringsersättningens nivå finns även i ett särskilt yrkande (yrkande 24) och i kommittémotion 2020/21:3405 av Sofia Damm m.fl. (KD) (yrkande 40).

Nytt anslag

Arbetsintegrerande sociala företag: Kristdemokraternas förslag innebär ett nytt anslag och att 300 000 000 kronor anslås för 2021. Partiet menar att arbetsintegrerande sociala företag bör stödjas och byggas ut och att det behövs varaktiga lönestöd på området. Kristdemokraterna anser att det krävs en

satsning så att de arbetsintegrerande sociala företagen får ett särskilt stöd för kostnader för att täcka lönen för verksamhetsledare och handledare. Partiet vill också tillföra medel för att säkra och utöka de platser som finns på dessa företag i dag och för de nya som startas. Förslaget om att tillföra medel till arbetsintegrerande sociala företag finns även i ett särskilt yrkande (yrkande 19) och i kommittémotion 2020/21:3317 av Hans Eklind m.fl. (KD) (yrkande 20).

Utskottets ställningstagande

Läget på arbetsmarknaden

Målet för arbetsmarknadspolitiken är att insatserna ska bidra till en väl fungerande arbetsmarknad. Utskottet konstaterar inledningsvis att insatserna inom arbetsmarknadspolitiken har bidragit till förbättringar på arbetsmarknaden. Utskottet noterar dock att det av regeringens resultatredovisning går att utläsa att resultaten av arbetsmarknadspolitiken har försämrats på flertalet centrala områden. Som regeringen framhåller är ett huvudskäl minskade övergångar till arbete generellt för både kvinnor och män samt för delgrupper som exempelvis långtidsarbetslösa och deltagare i etableringsprogrammet. Samtidigt kan noteras vissa ljusningar, såsom förbättrade resultat för övergångar till studier, särskilt för kvinnor.

När det gäller sysselsättningsgraden (15–74 år) så planade den ut på en historiskt sett hög nivå under 2018 och 2019 samtidigt som utvecklingen i ekonomin dämpades. Sysselsättningsgraden 2019 var oförändrad jämfört med 2018; dock minskade den bland kvinnor och ökade bland män. Antalet sysselsatta fortsatte dock att öka under 2019 bland både kvinnor och män. När det gäller arbetslöshetssiffrorna (15–74 år) konstaterar utskottet att arbetslösheten efter att ha minskat stadigt sedan 2014 började att öka under andra halvan av 2018 och sedan fortsatte öka under 2019 till 6,8 procent. Arbetslösheten ökade mer bland kvinnor än bland män under perioden.

Utskottet konstaterar vidare att den svenska arbetsmarknaden under 2020 har präglats av utbrottet av covid-19 i samhället. Pandemins framfart har kraftigt påverkat utvecklingen på arbetsmarknaden. Utskottet noterar att både antalet sysselsatta och sysselsättningsgraden minskade tydligt under första halvåret 2020 i samband med den kraftiga nedgången i svensk ekonomi. Regeringen framhåller att antalet personer som varsplats om uppsägning under våren nådde historiskt höga nivåer och att antalet anställda som omfattas av konkurser ökade. Minskningen av antalet sysselsatta var betydligt mer omfattande bland kvinnor än bland män.

Även när det gäller arbetslöshetssiffrorna har den kraftiga nedgången i ekonomin haft en stor påverkan med en ökning av arbetslösheten till 8,5 procent andra kvartalet 2020. Trots att antalet sysselsatta minskade mer bland kvinnor än bland män har arbetslösheten ökat något mer bland män. Det beror på att kvinnor har lämnat arbetskraften i stället för att kvarstå som

arbetslösa i högre utsträckning än män. Bland kvinnor steg arbetslösheten till 8,4 procent och bland män till 8,6 procent.

När det gäller covid-19-utbrottets effekter hittills för olika grupper kan utskottet konstatera att det varit en större negativ påverkan på sysselsättningen bland utrikes födda än bland inrikes födda. Detta har medfört att skillnaden i sysselsättningsgrad mellan inrikes och utrikes födda har fortsatt att öka under andra kvartalet 2020. Sysselsättningsgapet mellan inrikes och utrikes födda minskade mellan 2005 och 2017, från 10,9 procentenheter till 7,8 procentenheter, men ökade därefter till följd av att sysselsättningsgraden bland utrikes födda kvinnor minskade. Även arbetslöshetssiffrorna visar att utrikes födda har drabbats hårt genom en kraftigare ökning bland utrikes födda än bland inrikes födda. Som för arbetsmarknaden i stort gäller att arbetslösheten har ökat snabbare bland utrikes födda män än bland utrikes födda kvinnor, eftersom kvinnor i högre utsträckning har lämnat arbetskraften.

Utskottet vill framhålla vikten av att skapa förutsättningar för utrikes födda kvinnor och män att ta sig in och etablera sig på den svenska arbetsmarknaden. Utskottet ser med oro på att andelen övergångar till arbete 2019 minskade med nästan 5 procentenheter jämfört med 2018 för utomeuropeiskt födda. Som utskottet konstaterat tidigare är de flesta som invandrar till Sverige i arbetsför ålder och andelen äldre klart lägre än för befolkningen i övrigt. Samtidigt står Sverige inför en situation med en demografisk utveckling som under de kommande decennierna riskerar att leda till problem med bl.a. ett större antal äldre och barn och stora resursbehov i välfärdssektorn. En arbetsmarknad som möjliggör en framgångsrik etablering och integrering av utrikes födda kan bidra till att möta utmaningarna på den svenska arbetsmarknaden. Det finns dock mycket kvar att göra för att förbättra etableringen och integreringen av utrikes födda på den svenska arbetsmarknaden, särskilt bland kvinnor.

En annan grupp som har drabbats hårt av den kraftiga nedgången i den svenska ekonomin är ungdomar (15–24 år). Ungdomar som grupp drabbas vanligtvis tidigt i en kris. I Sverige har detta skett bl.a. genom att krisen tidigt drabbade hotell- och restaurangbranschen, där många unga är sysselsatta. Som en följd minskade antalet sysselsatta ungdomar tydligt under första halvåret 2020. Antalet arbetslösa har också ökat kraftigt och ungdomsarbetslösheten steg till 26 procent under andra kvartalet 2020. Utskottet ser det som centralt att skapa goda förutsättningar för ungdomar att hitta vägar till arbete eller studier.

Utskottet noterar att de negativa konsekvenserna av covid-19-utbrottet inte bara gäller grupper med en svag ställning på arbetsmarknaden, utan pandemin har slagit brett över hela arbetsmarknaden. Ett tydligt exempel på det är att statistiken över nyinskrivna på Arbetsförmedlingen under första halvåret 2020 visar en relativ ökning bland inrikes födda och gymnasieutbildade som normalt sett är underrepresenterade bland de inskrivna på Arbetsförmedlingen.

Utvecklingen på den svenska arbetsmarknaden är nära förknippad med den ekonomiska utvecklingen i stort. Utskottet kan i det sammanhanget konstatera att svensk ekonomi har drabbats hårt av pandemin. Som exempel föll BNP

under andra kvartalet 2020 med en nivå­­sänkning som var den största som någonsin uppmätts ett enskilt kvartal sedan mätningarna inleddes 1980. Nedgången berodde främst på fallande export och hushållskonsumtion. Utskottet kan således konstatera att Sveriges exportorienterade ekonomi tydligt har påverkats av minskad efterfrågan och nedstängningar i såväl Sverige som omvärlden.

Regeringen uppger att svensk ekonomi tycks ha bottnat under våren 2020 och väntas, likt omvärldens, återhämta sig under andra halvåret 2020. Utskottet noterar också att bl.a. finansministern har rapporterat om att återhämtningen av svensk ekonomi har varit starkare än väntat under hösten 2020 med en uppgång i industriproduktion och varuexport. Återhämtningen har dock inte varit sådan att den tidigare nedgången helt återhämtats. När det gäller arbetsmarknaden har en viss stabilisering skett under det tredje kvartalet 2020. Arbetslösheten har inte ökat och sysselsättningen har inte minskat. Samtidigt går det dock att notera att gruppen långvarigt inskrivna arbetslösa vid Arbetsförmedlingen växer. Utskottet ser med stor oro på den utvecklingen.

Vidare konstaterar utskottet att det på nytt går att se en oroande utveckling av smittspridningen i samhället. Regeringen har beslutat om ett antal nya begränsningsåtgärder, och den fortsatta utvecklingen är oviss. Det råder fortsatt osäkerhet om hur allvarliga konsekvenserna blir för jobb, företag och samhällsekonomin. Utskottet utgår dock från att utvecklingen med stor sannolikhet kommer att dämpa tillväxten i vart fall under slutet av 2020 och inledningen av 2021.

Utöver pandemin finns även andra osäkerhetsfaktorer som kan påverka utvecklingen på den svenska arbetsmarknaden på olika sätt. Ett exempel på detta är klimatförändringar och de risker det för med sig för den globala ekonomin. Ett annat är de övergripande strukturella förändringar som sker på stora delar av arbetsmarknaden i form av bl.a. digitalisering, automatisering och sättet att organisera arbete. Även den politiska situationen i världen såsom handelskonflikten mellan Kina och USA och formerna för Storbritanniens utträde ur EU kan få stor betydelse för utvecklingen.

Utskottet kan sammanfattningsvis konstatera att den svenska arbetsmarknaden står inför stora utmaningar. Även om utvecklingen fram till 2020 i många delar varit positiv, med bl.a. en internationellt sett hög sysselsättningsgrad, inte minst vad gäller utrikes födda kvinnor, finns det fortfarande problem på arbetsmarknaden att ta itu med. Som exempel kan nämnas att skillnaden i sysselsättningsgrad mellan inrikes och utrikes födda alltså är för stor, särskilt när det gäller kvinnor. Som utskottet noterat ovan är det en situation som har eskalerat med covid-19-utbrottets verkningar. Vidare ligger arbetslösheten på för höga nivåer, vilket även var fallet innan covid-19-utbrottet. Samtidigt som arbetslösheten är hög inom vissa grupper där många saknar den kompetens som arbetsgivarna efterfrågar är bristen på arbetskraft stor i flera sektorer.

Utskottet välkomnar att regeringen på allvar lyfter fram problemen på arbetsmarknaden. Det är viktigt att arbetsmarknadspolitiken riktas in på att

försöka möta problemen. Utskottet anser att det breda politiska samarbete som leder Sverige, med januariavtalet som grund, är väl lämpat för att med kraft ta sig an utmaningarna.

Anslagen och bemyndigandena

Utskottet vill inledningsvis slå fast att arbete är den viktigaste förutsättningen för egen försörjning och deltagande i samhället. Det är grundläggande att politiken strävar mot att fler ska komma i arbete och ta del av den frihet som kommer med jobb och egen inkomst. Vårt välbefinnande ska tryggas med bl.a. en hög sysselsättning bland både kvinnor och män, starka drivkrafter att arbeta och bättre förutsättningar för företagande och jobbskapande och med ett hållbart utnyttjande av våra naturresurser.

Som framgått ovan finns det många utmaningar på den svenska arbetsmarknaden. Det gäller bl.a. sysselsättningsgapet mellan inrikes och utrikes födda, ungdomsarbetslösheten och långtidsarbetslösheten. Covid-19-utbrottet har förstärkt dessa utmaningar och slagit brett över hela den svenska arbetsmarknaden. Pandemins utbredning har orsakat den värsta krisen på den svenska arbetsmarknaden i modern tid och en global ekonomisk kris.

Utskottet anser att det är viktigt med en kraftfull politik för att möta konsekvenserna av pandemin. Utskottet konstaterar att sedan virusutbrottet har regeringen i överenskommelse med Centerpartiet och Liberalerna under 2020 vidtagit kraftfulla tillfälliga åtgärder för att värna människors liv, hälsa och möjlighet att försörja sig. När det gäller insatser på arbetsmarknadsområdet har sysselsättningsfallet dämpats genom bl.a. korttidspermitteringar, nedsatta arbetsgivaravgifter, omställningsstöd och kraftiga tillskott till kommunsektorn. Tillfälligt höjda ersättningsnivåer och ändrade kvalifikationskrav i arbetslöshetsförsäkringen har bidragit till att upprätthålla möjligheten till försörjning för många och till köpkraften i ekonomin. Utskottet välkomnar de insatser som har gjorts för att minska de negativa effekterna av krisen.

Det är med stor oro utskottet ser på den ökning av smittspridningen i samhället som har skett under hösten 2020. Pandemin och dess konsekvenser för samhället är långt ifrån över. Huvudfokus för politiken måste självfallet vara att pressa tillbaka smittspridningen och säkra det vårdbehov som finns. Utskottet vill dock betona vikten av att samtidigt föra en politik som skapar förutsättningar för att säkra jobben i hela landet. Det är också viktigt att föra en politik som leder till trygghet och möjligheter för de personer som har svårt att få ett jobb eller har förlorat sitt jobb.

Arbetsmarknadspolitikerna spelar givetvis en viktig roll för att möta de utmaningar som finns på arbetsmarknaden, men även åtgärder inom andra politikområden är avgörande för att nå önskade resultat. Mot den bakgrunden välkomnar utskottet regeringens breda anslag med satsningar inom flera politikområden. Exempel på satsningar som ligger utanför det aktuella utgiftsområdet är nedsatta arbetsgivaravgifter för personer som arbetar med

forskning och utveckling (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 13.12), för unga (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 13.13) och för den först anställda (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 13.14). Centrala är också regeringens satsningar på fler utbildningsplatser inom flera olika studieformer (se utg.omr. 16).

När det gäller satsningar inom utgiftsområde 14 föreslår regeringen ett tillskott till Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag. Utskottet delar regeringens uppfattning att det är viktigt att ge Arbetsförmedlingen förutsättningar att hantera den ökade arbetslösheten. Vid en nedgång i ekonomin riskerar personer som redan tidigare hade en svag förankring på arbetsmarknaden att drabbas särskilt hårt, något som riskerar att leda till långtidsarbetslöshet och till att personer lämnar arbetskraften. Genom att ge Arbetsförmedlingen ökade förvaltningsresurser kan myndigheten på ett bättre sätt ta emot ett ökat antal inskrivna arbetssökande, göra arbetsmarknadspolitiska bedömningar och anvisa till relevanta arbetsmarknadspolitiska insatser.

Vidare anser utskottet att det är centralt att Arbetsförmedlingen har en ändamålsenlig lokal närvaro och en likvärdig service i hela landet. Var någon väljer att bosätta sig ska inte avgöra möjligheterna att få den hjälp från Arbetsförmedlingen som individen är i behov av. Det är därför välkommet att regeringen skjuter till medel för att säkerställa att myndigheten har en ändamålsenlig lokal närvaro och likvärdig service i hela landet. Utskottet kommer att fortsätta bevaka utvecklingen på området.

Utskottet står bakom regeringens riktning för reformeringen av Arbetsförmedlingen. Genom att fortsätta arbetet med att reformera Arbetsförmedlingen i grunden och låta fristående aktörer matcha och rusta arbetssökande kan effektiviteten i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten förbättras. Utskottet bekräftar i likhet med regeringen att tidsplanen för genomförandet justeras så att regelverket beslutas under mandatperioden. Utskottet anser att det är viktigt att reformeringen sker ordnat med tydlig inriktning på att kvalitet och kontroll ska vara styrande. Utskottet noterar också att regeringen avser att återkomma om Arbetsförmedlingens långsiktiga anslagsnivå, bl.a. mot bakgrund av behovet av ändrad medelstilldelning som en följd av den pågående reformeringen av myndigheten.

Regeringen avsätter också extra medel till Arbetsförmedlingen för införandet av ett intensivår i enlighet med vad som redogjordes för i budgetpropositionen för 2020. Genom intensivåret ska nyanlända ges möjlighet till en snabbare etablering på arbetsmarknaden i form av ett intensivår inom ramen för etableringsprogrammet. Utskottet ser positivt på denna satsning som kan utgöra en viktig pusselbit för att förbättra vägarna in på den svenska arbetsmarknaden för nyanlända.

Utskottet kan konstatera att det finns tydliga skillnader i de alternativa anslagsförslagen i fråga om Arbetsförmedlingens behov. Utskottet noterar att Moderaterna verkar dela regeringens bedömning av myndighetens behov medan Kristdemokraterna vill se en något lägre anslagsnivå. Det är en annan linje än den partierna enades om i den budget som riksdagen beslutade om för

2019 och som ledde till drastiska neddragningar på myndigheten. Neddragningar som försvårat både reformeringen och det löpande arbetet inom myndigheten. Vidare noterar utskottet att Sverigedemokraterna har gått från att föreslå kraftiga sänkningar av myndighetens förvaltningsanslag för flera år framåt till att i år i princip ansluta till regeringens bedömning av ökade behov hos myndigheten. Utskottet anser därför inte att partiets politik på området är trovärdig. Utskottet delar inte heller Vänsterpartiets bedömning av behoven utan anser att regeringens förslag är på en väl avvägd nivå. Utskottet ställer sig således bakom regeringens bedömning av Arbetsförmedlingens behov och den väg framåt som bör gälla för reformeringen av myndigheten.

Utskottet konstaterar vidare att regeringen i budgetpropositionen för 2021 gör viktiga och nödvändiga prioriteringar för att lyfta fram den aktiva arbetsmarknadspolitikerna. Som exempel på det föreslår regeringen att ökade medel tillförs för externa matchningsaktörer och extratjänster. Regeringen påpekar att långtidsarbetslösheten antas öka under 2021 och att det därför finns ett behov av insatser för dem som har varit utan arbete under en lång tid och för vissa nyanlända. Extratjänster och introduktionsjobb kan skapa arbetstillfällena, inte minst för utrikes födda kvinnor, och kan öka chansen till arbete. Utskottet delar regeringens bedömning att anställningsstöden ska riktas till dem som står längst från arbetsmarknaden och ha samhällsekonomiskt rimliga volymer.

Utskottet noterar att det under 2020 har tagits steg för att förbättra stödet vid matchning av arbetssökande genom användandet av utvecklade matchningstjänster för att dra lärdom inför ett kommande reformerat system. Utskottet delar regeringens bedömning att fler deltagare i upphandlade matchningstjänster kan bidra till förkortade arbetslöshetstider och en effektiv matchning. Det kan också bidra till att avlasta Arbetsförmedlingen på kort sikt och till att successivt öka leverantörers kapacitet att erbjuda matchningstjänster för arbetssökande som en del av reformeringen av Arbetsförmedlingen. Mot den bakgrunden är det välkommet att regeringen tillför medel för att öka omfattningen av upphandlade matchningstjänster.

Utskottet anser vidare att den aktiva arbetsmarknadspolitikerna både kan och bör bidra till att stärka kompetensförsörjningen på arbetsmarknaden. Som regeringen konstaterar riskerar många av de jobb som nu försvinner att inte komma tillbaka. I det sammanhanget är det viktigt att erbjuda kompetenshöjande insatser av hög kvalitet för att arbetssökande som är i behov av det ska kunna stärka sin ställning på arbetsmarknaden inför att konjunkturen vänder. Arbetsmarknadsutbildningar kan bidra till att möta efterfrågan inom bristyrken och stärka kunskaperna hos de arbetssökande. Utskottet ställer sig därför bakom regeringens satsning på ökade resurser till arbetsmarknadsutbildningar. Utskottet noterar dock att könsfördelningen inom arbetsmarknadsutbildningen har varit ojämn och att denna ökade ytterligare under 2019. Fördelningen behöver därför bli mer jämställd. Även om utvärderingar från Arbetsförmedlingen visar att effektiviteten i insatsen har förbättrats kan mer göras för att nå högre effektivitet.

Utskottet välkomnar att regeringen fortsätter sitt arbete med att införa etableringsjobb på den svenska arbetsmarknaden. Modellen ska följa arbetsmarknadsparternas förslag och samtidigt utvidgas till företag utan kollektivavtal och till bemanningsföretag på ett sätt som gör att fördelarna i etableringsjobben inte går förlorade. Utskottet delar regeringens bild att etableringsjobben är ett lämpligt sätt att stimulera anställningar för nyanlända och långtidsarbetslösa så att fler får chansen till ett jobb. Utskottet kommer att följa regeringens fortsatta arbete på området med intresse.

Vidare anser utskottet i likhet med regeringen att en väl fungerande samverkan mellan staten och kommunerna är betydelsefull för att individer ska komma i arbete. En väg som under en tid har visat sig fungera väl för att bidra till att utveckla lokal samverkan är att låta Delegationen för unga och nyanlända (Dua) fördela främjandemedel. Utskottet välkomnar att regeringen har förlängt uppdraget för Dua och att främjandemedel tillförs för att främja kommunernas samverkan med Arbetsförmedlingen för unga och nyanlända.

Utskottet anser att det finns ett tydligt behov av att driva en aktiv arbetsmarknadspolitik i den situation Sverige befinner sig, där det samtidigt som det råder en kris också pågår en allt snabbare strukturomvandling. Utskottet anser att regeringens satsningar på området kan bidra till att hålla ned arbetslösheten, motverka den brist på arbetskraft som finns på vissa områden och således underlätta nödvändig strukturomvandling. Regeringens politik är också väl utformad för att nå grupper som står långt från arbetsmarknaden, såsom långtidsarbetslösa och nyanlända. Utskottet anser att regeringens förslag står i kontrast till de spretande förslag som finns i de alternativa anslagsförslagen.

Utskottet noterar att Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna samtliga vill dra ned på anslaget för arbetsmarknadspolitiska program och insatser. Inriktningen på politiken skiljer sig dock åt mellan partierna där Sverigedemokraterna vill gå längst med en sänkning med över 3 000 000 000 kronor, nästan tio gånger mer än vad Moderaterna vill sänka anslaget med. Utskottet anser att det är självklart att arbetsmarknadspolitiken bör utformas med inriktning på att den i möjligaste mån ska få människor i arbete och lämna liv i utsatthet. Utskottet konstaterar att anslagsfördelningen från Moderaterna, Sverigedemokraterna respektive Kristdemokraterna har få konkreta förslag med den inriktningen. Partierna verkar mer inriktade på vad arbetsmarknadspolitiken inte ska ägna sig åt. Utskottet delar inte den pessimistiska syn på arbetsmarknadspolitik som präglar dessa anslagsförslag. Som utskottet har framhållit tidigare finns det stöd för att subventionerade anställningar, rätt utformade, är ett effektivt verktyg för att få arbetslösa i arbete.

När det särskilt gäller Sverigedemokraterna noterar utskottet att partiet helt vill avveckla anslagen 1:13 Nystartsjobb, etableringsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar och 1:14 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare. Sverigedemokraternas förslag skulle leda till att möjligheterna för nyanlända och andra grupper som har svårt att slå sig in på

arbetsmarknaden starkt begränsas. Det skulle innebära att grupper som redan i dag har en utsatt situation skulle hamna ännu längre ifrån möjligheter till egen försörjning och deltagande i samhället. Utskottet anser att det är fel väg att gå.

Utskottet anser också att Vänsterpartiet gör fel prioriteringar på området genom att bl.a. avvisa förslaget om resurser till upphandlade matchningstjänster. Utskottet är övertygat om att regeringens breda angreppssätt med konkreta och välriktade förslag är mest lämpat för att möta utmaningarna på dagens arbetsmarknad.

Utskottet anser att arbetslöshetsförsäkringen har en central roll i arbetsmarknadspolitiken. Arbetslöshetsförsäkringen ger ekonomisk trygghet till den som förlorar arbetet och behöver ställa om mellan jobb och är således en garant för trygghet i förändring. Arbetslöshetsförsäkringen har en roll att spela för strukturomvandling och för att svensk ekonomi ska kunna vara öppen och dynamisk. Utskottet delar regeringens uppfattning att arbetslöshetsförsäkringen i det allvarliga läge vi nu befinner oss kan bidra till att upprätthålla hushållens köpkraft och den ekonomiska återhämtningen. Riksdagen har på förslag från regeringen vidtagit många viktiga åtgärder för att bromsa de negativa effekterna av pandemin för att rädda jobb och företag. En åtgärd var att öka den ekonomiska tryggheten hos dem som förlorar jobbet genom att tillfälligt höja ersättningsnivåerna i arbetslöshetsförsäkringen och justera regelverket så att fler kvalificerar sig för ersättning.

Mot den bakgrunden välkomnar utskottet regeringens satsning på att tillföra medel för att förlänga de tillfälligt höjda ersättningsnivåerna i arbetslöshetsförsäkringen och aktivitetsstödet t.o.m. 2022. Utskottet välkomnar även att de tillfälliga lättnaderna i arbetsvillkoret förlängs för samma period. Utskottet anser att en väl avvägd arbetslöshetsförsäkring även framöver är en viktig beståndsdel i de åtgärder som krävs för att på bästa sätt hantera följderna av covid-19-utbrottet på arbetsmarknaden.

Utskottet noterar att Moderaterna och Kristdemokraterna var för sig avvisar regeringens satsning på en tillfällig förstärkning av arbetslöshetsförsäkringen. Moderaterna pekar bl.a. på vikten av strukturreformer och risk för högre arbetslöshet med regeringens förslag. Kristdemokraterna lyfter också fram farhågor för en högre arbetslöshet och svagare ekonomisk återhämtning. Utskottet delar inte partiernas negativa syn på arbetslöshetsförsäkringen utan delar i stället regeringens uppfattning att en tillfälligt förstärkt arbetslöshetsförsäkring har en viktig roll att fylla. Utskottet anser inte att regeringens förslag begränsar nödvändig strukturomvandling. En stark arbetslöshetsförsäkring som grund i dessa oroliga tider ger snarare den trygghet som behövs för att människor ska våga göra nödvändiga omställningar i arbetslivet.

Vidare noterar utskottet att Sverigedemokraternas förslag i grunden bygger på en förstatligad, obligatorisk och skattefinansierad arbetslöshetsförsäkring. Det är inte en ordning som utskottet vill se på den svenska arbetsmarknaden. När det gäller Vänsterpartiets förslag är det visserligen välkommet att partiet står bakom förslagen om att tillfälligt stärka arbetslöshetsförsäkringen.

Utskottet anser dock att de prioriteringar som regeringen gör på området är bättre lämpade än Vänsterpartiets samlade förslag.

När det gäller arbetslöshetsförsäkringen och dess utformning på sikt vill utskottet poängtera att systemet behöver bli bättre anpassat till dagens arbetsmarknad. Fler bör kunna kvalificera sig till arbetslöshetsersättning och en tydligare avtrappning i takt med arbetslöshetens längd bör införas, i linje med en s.k. flexicuritymodell. Vidare bör försäkringen grundas på inkomster för att öka förutsägbarheten i de enskildas försäkringsskydd och skapa förutsättningar för mer träffsäkra kvalifikationsvillkor. Utskottet noterar att Utredningen om en ny arbetslöshetsförsäkring för fler, grundad på inkomster i juni 2020 lämnade sitt slutbetänkande (Ett nytt regelverk för arbetslöshetsförsäkringen, SOU 2020:37). Betänkandet har varit ute på remiss och remisstiden löpte ut den 30 oktober 2020.

Vidare välkomnar utskottet att regeringen intensifierar arbetet mot felaktiga utbetalningar genom satsningar på ett antal olika områden. Medel avsätts i budgetpropositionen för 2021 till berörda myndigheter för att dels motverka felaktiga utbetalningar i välfärden, dels stärka kontrollarbetet och motverka felaktiga utbetalningar och fusk inom arbetslöshetsförsäkringen. Utskottet anser att det är välbehövliga satsningar för att värna legitimiteten i välfärdssystemen. Fuskare ska inte på felaktiga grunder kunna sko sig på system som ska vara till för allas bästa.

Utskottet anser att goda arbetsvillkor och en bra arbetsmiljö är avgörande för en väl fungerande arbetsmarknad. Ingen som arbetar i Sverige ska ha ett arbete där man blir utnyttjad eller utsliten. Ingen ska heller riskera att dö eller skadas allvarligt i sitt arbete. Som regeringen framhåller medför det moderna arbetslivet nya utmaningar samtidigt som mer traditionella arbetsmiljöproblem kvarstår. Utskottet anser att det är viktigt att arbetslivspolitikerna utformas så att såväl de som är yrkesverksamma inom traditionella yrken som de som arbetar inom nya branscher och under nya former garanteras goda arbetsvillkor och en bra arbetsmiljö. Som en följd av covid-19-utbrottet har också särskilda utmaningar uppstått på arbetsmiljöområdet. Många verksamheter har genomgått stora förändringar som har påverkat arbetsmiljön, och många arbetstagare har upplevt stress och psykiska påfrestningar. Mot den bakgrunden välkomnar utskottet att Sverige har en regering som är tydlig med att prioritera arbetslivspolitikerna i allmänhet och arbetsmiljöpolitikerna i synnerhet.

Utskottet står bakom regeringens uppfattning att tillsyn av arbetsmiljön är avgörande för att upprätthålla skyddet för arbetstagarna och för att rättvisa konkurrensförhållanden ska kunna råda på arbetsmarknaden. Det är viktigt att garantera att en bristfällig arbetsmiljö aldrig ska få vara ett konkurrensmedel, vare sig nationellt eller inom EU. Utskottet instämmer med regeringen i att fusk, regelöverträdelse och brottslighet i arbetslivet leder till negativa konsekvenser för arbetstagare, företag, samhället och statsfinanserna. Det är dessutom en inkomstkälla för organiserad brottslighet. Utskottet anser att inspektionsverksamheten är ett effektivt sätt att bidra till ökad regel efterlevnad och

sunda konkurrensvillkor. Utskottet välkomnar därför att regeringen höjer ambitionerna och satsar ytterligare resurser för att motverka arbetslivskriminalitet.

Mot regeringens väl avvägda prioriteringar finns ett antal vitt skilda förslag på arbetslivsområdet i de alternativa budgetförslagen. Som exempel vill Moderaterna öka anslaget till Arbetsmiljöverket något medan anslaget till Myndigheten för arbetsmiljökunskap ska halveras för att därefter tas bort helt när myndigheten läggs ned om partiet får som det vill. Kristdemokraterna verkar däremot även i år göra samma bedömning som utskottet i fråga om att prioritera bl.a. forskning och kunskapsspridning när det gäller arbetsmiljö och ansluta sig till regeringens prioriteringar. Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet gör var för sig andra prioriteringar på området än regeringen. Utskottet anser att regeringens förslag på arbetslivsområdet är mest välbalanserat och ställer sig bakom det. Det förvånar utskottet att Moderaterna till skillnad från regeringspartierna och övriga partier fortsätter att avvisa resurser ämnade för forskning och kunskapsspridning om viktiga arbetsmiljöfrågor. En förbättrad kunskap om vilka arbetsmiljöinsatser som fungerar kan bidra till att skapa ett mer hållbart arbetsliv.

Sammantaget anser utskottet att regeringens prioriteringar inom utgiftsområde 14 innebär ett träffsäkert vägval i den svåra situation landet nu befinner sig i med följderna av covid-19-utbrottet att hantera. Det budgetförslag som utskottet ställer sig bakom har också en tydlig inriktning på att skapa bättre långsiktiga förutsättningar på den svenska arbetsmarknaden.

Förslagen om ändringar i lagen om arbetslöshetsförsäkring

Utskottet anser att regeringens lagförslag är ändamålsenligt utformade och att de bör antas av de skäl som anförs i propositionen.

Sammanfattande ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslagsfördelning inom utgiftsområde 14 för 2021, liksom förslaget om bemyndiganden för regeringen att under 2021 ingå ekonomiska åtaganden som innebär behov av framtida anslag. Utskottet tillstyrker också regeringens lagförslag. Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden. Utskottets förslag till anslag och bemyndiganden överensstämmer med regeringens förslag som finns sammanställda i bilaga 2 respektive 3.

Utfärdande av intyg till medborgare i Storbritannien och Nordirland

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar utskottets förslag till ändring i lagen om arbetslöshetsförsäkring. Förslaget innebär att Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen ska utfärda intyg även till personer som uppfyller villkoren för rätt att med bibehållen arbetslöshetsersättning söka arbete i Storbritannien och Nordirland.

Bakgrund

Enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 20 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen får arbetslöshetsförmåner under en begränsad tid exporteras till länder inom EU och, genom särskilda avtal, till länder inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) samt till Schweiz. Ett villkor för att exportera förmånen är att en behörig institution utfärdar ett intyg, s.k. U2-intyg, som styrker att den sökande får exportera rätten till ersättning. Intyget ska uppvisas för den behöriga institutionen i det land som personen har rest till för att söka jobb under sin arbetslöshet.

Storbritannien och Nordirland lämnade EU den 31 januari 2020. Enligt utträdesavtalet (Avtal om Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands utträde ur Europeiska unionen och Europeiska atomenergi-gemenskapen, 2019/C 384 I/01) är Storbritannien och Nordirland ett tredjeland i förhållande till EU och fr.o.m. 2021 upphör unionsreglerna att gälla för Storbritannien och Nordirland. Enligt avdelning III i utträdesavtalet ska särskild samordning av sociala trygghetssystem enligt förordning (EG) nr 883/2004 ändå fortfarande gälla för medborgare i Storbritannien och Nordirland som omfattas av en medlemsstats lagstiftning vid utgången av 2020. Det bedöms bl.a. innebära en rätt för medborgare i Storbritannien och Nordirland att under vissa förutsättningar kunna exportera sina svenska arbetslöshetsförmåner.

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) utfärdar enligt 48 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring intyg till personer som uppfyller villkoren för rätt att med bibehållen ersättning söka arbete i något annat EU- eller EES-land eller i Schweiz.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att det finns behov av en ändring i 48 § lagen om arbetslöshetsförsäkring som en följd av att Storbritannien och Nordirland har lämnat EU. Enligt ländernas utträdesavtal ska bl.a. samordning av sociala trygghetssystem enligt förordning (EG) nr 883/2004 fortfarande gälla för

medborgare i Storbritannien och Nordirland som omfattas av en medlemsstats lagstiftning vid utgången av 2020. För att det ska vara möjligt att exportera sina arbetslöshetsförmåner krävs att IAF utfärdar ett intyg som visar rätten till ersättning. Enligt nuvarande lydelse av 48 § lagen om arbetslöshetsförsäkring framgår att ett sådant intyg ska avse arbete i något annat EU- eller EES-land eller i Schweiz. Som lagen i dag är utformad är det alltså inte möjligt att få ett intyg för att exportera sina arbetslöshetsförmåner till Storbritannien eller Nordirland. Det bör därför göras ett tillägg i 48 § lagen om arbetslöshetsförsäkring om att IAF även ska utfärda intyg till personer som uppfyller villkoren för rätt att med bibehållen ersättning söka arbete i Storbritannien och Nordirland.

Utskottet föreslår därför på eget initiativ att riksdagen beslutar om den föreslagna lagändringen genom att anta utskottets förslag till ändring i lagen om arbetslöshetsförsäkring. Lagändringen bör träda i kraft den 1 januari 2021 eftersom unionsreglerna upphör att gälla för Storbritannien och Nordirland fr.o.m. 2021.

Reservation

Statens budget inom utgiftsområde 14, punkt 1 (SD)

av Magnus Persson (SD), Ebba Hermansson (SD) och Ludvig Aspling (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

a) Anslagen för 2021

Riksdagen anvisar anslagen för 2021 inom utgiftsområde 14 enligt reservanternas förslag i bilaga 4.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:653 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkandena 2, 3, 7, 8 och 10,

2020/21:654 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkandena 1, 2 och 6,

2020/21:663 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 6 och

2020/21:3107 av Magnus Persson m.fl. (SD),

bifaller delvis proposition 2020/21:1 utgiftsområde 14 punkt 3 och avslår motionerna

2020/21:3193 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V),

2020/21:3317 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 20,

2020/21:3371 av Mats Green m.fl. (M) yrkandena 2 och 3,

2020/21:3373 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 1,

2020/21:3405 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 40,

2020/21:3409 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkandena 1, 9, 11–13, 16, 17, 19, 21, 23 och 24 samt

2020/21:3582 av Mats Green m.fl. (M) yrkandena 1–3.

b) Lagförslagen

=utskottet

c) Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

=utskottet

Ställningstagande

Sverigedemokraterna har i sin partimotion om budgeten för 2021 (2020/21:3128) lagt fram förslag om utgiftsram för statsbudgetens utgiftsområden och pekat ut vad som bör vara styrande för den ekonomiska politiken. Ekonomin för alla svenska medborgare måste stärkas och näringslivet få den stimulans som krävs för att få igång ekonomin igen. För utgiftsområde 14 innebär Sverigedemokraternas förslag en betydligt snävare ram än vad som föreslås av utskottet. Riksdagen beslutade den 25 november 2020 att ställa sig bakom regeringens förslag om utgiftsramar (bet. 2020/21:FiU1, rskr.

2020/21:63). Vårt samlade förslag framgår av reservation 2 i det nämnda betänkandet. Ett beslut enligt Sverigedemokraternas förslag skulle innebära bättre hushållning med statens resurser än vad som kommer att bli följden av utskottets förslag.

Vi kan konstatera att det inte finns något hinder mot att vi nu, under det andra steget i beslutsprocessen, ställer oss bakom Sverigedemokraternas förslag om anslagen inom utgiftsområde 14 som omfattar arbetsmarknad och arbetsliv. När det gäller situationen på arbetsmarknaden konstaterar vi att covid-19-pandemin har påverkat alla delar av samhället, inte minst arbetsmarknaden. Vissa branscher har drabbats hårdare än andra och över 100 000 personer har blivit varslade om uppsägning sedan pandemins start. Vi konstaterar att vissa nödvändiga åtgärder har vidtagits genom ändringsbudgetar men att ytterligare åtgärder krävs för att hantera de långtgående problemen för ekonomin i allmänhet och arbetsmarknaden i synnerhet. Till skillnad från regeringen, med sina satsningar på ineffektiva åtgärder och symbolpolitik, vill vi se satsningar på sådant som på riktigt stimulerar köpkraft, jobbskapande och tillväxt.

Den svenska arbetsmarknaden präglas i dag av att stora grupper står utanför den reguljära arbetsmarknaden. I många fall gäller det människor som faktiskt har potential att arbeta. Vår arbetsmarknadspolitik vilar på en pragmatisk grund och följer inga dogmer i form av klassisk höger- eller vänsterpolitik. Den svenska modellen har visat sig framgångsrik i att reglera villkoren mellan arbetstagar och större företag, men vi vill se en större flexibilitet och bättre villkor för små och medelstora företag som förenas med en trygg arbetsmiljö.

Arbetslösheten har ökat kraftigt i spåren av covid-19. Innan pandemin drabbade Sverige var Arbetsförmedlingen inne i en reformering. Vi har under många år efterfrågat en reformering av Arbetsförmedlingen med syftet att släppa in fler aktörer inom matchningsverksamheten. De privata aktörerna som ska axla matchningsuppdraget måste kontinuerligt utvärderas och kontrolleras. Fusk och missbruk måste motverkas och tillgänglighet till stöd i alla delar av landet säkerställas. Vår vision för en reformering av Arbetsförmedlingen ligger fast, men reformeringen måste ske på ett ansvarsfullt sätt. Vi har nu en situation där Arbetsförmedlingen måste hantera ett ökat antal arbetssökande, och enligt den sista prognosen kommer antalet arbetssökande att fortsätta att stiga fram till början på 2021. Det gäller att ta hänsyn till att vårt land är i ett krisläge och att vara öppen för att det kan bli nödvändigt att se över takten för reformeringen. De besparingar som vi tidigare sett utrymme för inom förvaltningsanslaget får därför i nuläget skjutas på framtiden något. Att utskottet inte finner detta trovärdigt får stå för utskottet. Eftersom vi avvisar regeringens satsning på ett ineffektivt s.k. intensivår för nyanlända finns det dock utrymme för att göra vissa besparingar inom anslaget 1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader.

Vi anser att svensk arbetsmarknadspolitik ska präglas av kvalitet, höga resultat och effektivitet. Det ska gå att visa på kvantifierbara resultat i form av reguljära anställningar. Om dagens dyra arbetsmarknadspolitiska program och

insatser hade visat just detta hade det kunnat motivera de årliga miljardbelopp som Arbetsförmedlingen förfogar över. I dag tillåts dock insatser att fortgå trots att de brister i både kvalitet och resultat. De olika varianterna av subventionerade anställningar utmynnar alldeles för sällan i reguljära anställningar, och även andra program och insatser har allvarliga brister. Vi föreslår därför att vissa program och insatser som brister i resultat ska avvecklas. Som en följd av det kan stora besparingar göras inom anslaget 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser. Till de insatser som bör behållas hör bl.a. arbetsmarknadsutbildningar, stöd till start av näringsverksamhet och insatser som utförs av kompletterande aktörer. Med vår utgångspunkt att ineffektiva åtgärder bör avvecklas anser vi vidare att det finns skäl att helt avvisa regeringens satsningar på nystartsjobb, etableringsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar och därmed helt avveckla det tillhörande anslaget 1:13. Insatserna leder inte till reguljära anställningar i önskad omfattning varför kostnaden för dessa inte kan motiveras.

En effektiv åtgärd som saknas på den svenska arbetsmarknaden är möjligheten till lärlingsanställningar. Vi har därför under flera år framfört behovet av att utreda möjligheten att införa en form av lärlingsanställningar. Internationellt finns flera olika varianter av framgångsrika former för lärlingar. Vi anser att det nu är dags att på allvar se över om det är möjligt att skapa en svensk modell av lärlingsanställningar. Detta är extra angeläget just nu på grund av den höga arbetslöshet som uppstått till följd av pandemin, särskilt bland ungdomar. Utredningen bör göras tillsammans med arbetsmarknadens parter. Utgångspunkten ska vara att de som deltar i denna utbildningsinsats ska kunna kombinera gymnasiestudier med att lära sig ett yrke hos en arbetsgivare. Insatsen ska kunna sättas in efter behov och inte begränsas till någon specifik kategori av arbetssökande. För denna satsning bör ett nytt anslag sättas upp inom utgiftsområde 14. Anslaget ska således ligga till grund för att utreda om det är möjligt att inrätta lärlingsanställningar som kombinerar studier och arbete och för att förverkliga dem.

Vidare föreslår vi att anslaget 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m. ökas jämfört med regeringens förslag. Det är en rimlig prioritering eftersom personer som har en funktionsvariation som påverkar möjligheten till arbete har en särskilt utsatt ställning på arbetsmarknaden inte minst till följd av pandemin. Syftet med de stöd som ryms inom anslaget skiljer sig bitvis åt från stöden som riktar sig till andra grupper varför kravet om resultat i form av reguljärt arbete inte alltid är aktuellt.

När det gäller anslaget 1:14 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare anser vi att det finns skäl att dra in anslaget i sin helhet. Enligt vårt budgetförslag får kommunerna kompensation för detta inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner i form av en avsevärt större ökning av det kommunala utjämningsbidraget.

I vårt budgetförslag prioriterar vi vidare vikten av en stärkt arbetslöshetsförsäkring för alla. Vi har under flera år lyft fram fördelarna med en förstärkt

ligad arbetslöshetsförsäkring. Pandemin har tydliggjort flera brister i nuvarande system. Förutom att ett stort antal arbetssökande har lämnats helt utan ersättning har de exceptionellt långa handläggningstiderna gjort att många arbetssökande lämnas utan den ersättning de har rätt till. Valfärdens skyddsnet bör garantera ekonomisk trygghet vid arbetslöshet precis som det gör vid sjukdom. Den rätta vägen framåt är därför en förstatligad, obligatorisk och skattefinansierad arbetslöshetsförsäkring.

För att ytterligare stärka den ekonomiska tryggheten för löntagarna anser vi vidare att ersättningsnivåerna för de hundra första dagarna i arbetslöshet bör höjas från 910 till 1 200 kronor per dag. Till skillnad från utskottet nöjer vi oss alltså inte med regeringens förslag om tillfälliga höjningar på området utan vill se en permanent höjning. Ökad ekonomisk trygghet ger människor möjlighet att fokusera på arbetssökandet i stället för att oroa sig över de basala delarna i vardagen.

Våra förslag om att förstatliga arbetslöshetsförsäkringen och höja ersättningsnivån innebär att vi vill se en högre nivå än regeringen för anslaget 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd.

När det gäller arbetsmiljöpolitiken ser vi behov av en ambitiösare politik än den regeringen erbjuder. Det är olyckligt att utskottet inte ser detta behov. Vi anser att Arbetsmiljöverkets tillsynsarbete är helt centralt för arbetsmiljöarbetet och vill se ett ökat antal arbetsplatsinspektioner. I vårt anslagsförslag ökar vi därför medlen inom anslaget 2:1 Arbetsmiljöverket. Att vi på ett tydligare sätt än regeringen prioriterar arbetsmiljöområdet framgår även av att vi vill se en högre nivå för anslaget 2:5 Myndigheten för arbetsmiljökunskap. Ökade resurser gör det möjligt att ge myndigheten fler utredningsuppdrag med fokus på pandemins arbetsmiljöeffekter.

Slutligen ser vi behov av en ökning inom anslaget 2:6 Regionala skyddsombud. De regionala skyddsombuden utses och anställs i dag av arbetstagarorganisationerna. Finansieringen sker dock till stor del av skattemedel som betalas ut av Arbetsmiljöverket. Vi vill i stället se oberoende arbetsmiljörådgivare som är underställda Arbetsmiljöverket, helt fristående från arbetstagarorganisationerna. Den kraftiga ökningen av anslaget ska därför användas till att flytta skyddsombudsverksamheten i sin helhet till Arbetsmiljöverket.

Vårt anslagsförslag för utgiftsområde 14 finns sammanställt i bilaga 4.

Särskilda yttranden

1. Statens budget inom utgiftsområde 14, punkt 1 (M)

Mats Green (M), Saila Quicklund (M) och Ann-Sofie Lifvenhage (M) anför:

Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den vi önskar avstår vi från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 14. Moderaternas budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat. Vi redovisar i stället Moderaternas anslagsförslag i detta särskilda yttrande.

Moderaternas samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2020/21:3422. Motionen behandlas i betänkande 2020/21:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 1 i det betänkandet. I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 14. Förslaget till statens budget för 2021 inom utgiftsområde 14 läggs fram i kommittémotion 2020/21:3582.

Moderaternas budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 14 innebär en rad förslag som syftar till att göra arbetsmarknadspolitiken mer kostnads-effektiv och bättre utformad för att få fler i arbete. Moderaterna är ett parti för de som jobbar, de som vill jobba och de som har jobbat. Att så många som möjligt arbetar är inte bara centralt för vårt nuvarande och framtida välbefinnande utan även för frågan om vilket samhälle vi vill ha. När det lönar sig att arbeta blir det tydligt att det är rätt att anstränga sig för att skapa en bättre tillvaro för sig själv och för andra.

Vi konstaterar att regeringen trots en lång högkonjunktur inte har lyckats bryta de stora problemen med utanförskap och bidragsberoende. Aldrig tidigare har förutsättningarna för grupper som står långt från arbetsmarknaden varit så dåliga som de var redan innan den pågående pandemin slog till. När Sverige gick in i krisen var vi det enda landet i hela EU där arbetslösheten hade ökat sedan 2014. Vi befinner oss nu i en situation där arbetslösheten väntas bita sig fast på höga nivåer. En arbetslöshet som kommer att drabba de som redan i dag står långt från arbetsmarknaden allra hårdast. Det är därför nödvändigt med reformer som förhindrar att människor hamnar i långvarigt bidragsberoende och som underlättar för dem som befinner sig i bidragsberoendet att ta sig ur det.

Arbetsförmedlingen har under lång tid varit en både dysfunktionell och ineffektiv myndighet. Vi anser att Arbetsförmedlingen behöver reformeras i grunden. Det är därför välkommet att en process för att reformera myndigheten pågår. En reformering måste dock vara genomtänkt och ske gradvis, inte minst med hänsyn till de utmaningar som följer av den pågående pandemin.

Regeringens beslut efter påtryckningar från bl.a. Moderaterna att förtydliga och justera tidsplanen så att reformen sköts framåt ett år var också nödvändigt.

I betänkande 2020/21:AU5 Arbetsmarknadspolitik och arbetslöshetsförsäkringen behandlar utskottet bl.a. ett förslag från Moderaterna om att reformera Arbetsförmedlingen. I reservation 6 i nämnda betänkande framhåller vi bl.a. att Arbetsförmedlingen bör läggas ned till förmån för en struktur där andra aktörer på arbetsmarknaden spelar en betydligt större roll. För en bättre fungerande matchning på den svenska arbetsmarknaden bör det införas ett mer renodlat system där en ny statlig myndighet ansvarar för funktioner som myndighetsutövning, kontroll och uppföljning. Myndigheten ska även bedöma omfattningen av den arbetsökandes behov. Matchningsfunktionen ska däremot öppnas upp för ett begränsat antal fristående aktörer med tydlig kravställning och tydliga förutsättningar.

En viktig del i en effektiv arbetsmarknadspolitik är att rätt individ får ta del av rätt insats. Det är viktigt att värna statens resurser och prioritera de insatser som visar sig vara effektiva. Rätt utformad kan en aktiv arbetsmarknadspolitik bidra till lägre arbetslöshet och kortare arbetslöshetsperioder genom insatser som bidrar till förbättrad sökaktivitet, rustar människor för jobb och säkerställer en effektiv matchningsprocess mellan arbetssökande och arbetsgivare. Vi anser att regeringen prioriterar fel genom att avsätta resurser för att öka antalet extratjänster. Vi avvisar därför i vårt budgetförslag regeringens satsning på området och lägger i stället resurserna på fler nystartsjobb. Nystartsjobben tillhör de insatser som är mest effektiva för att få arbetslösa att närma sig arbetsmarknaden. Nystartsjobben har också visat sig vara ett effektivt verktyg under tidigare kriser och lågkonjunkturer.

Vidare anser vi att svensk invandringspolitik måste vara mycket stram i många år framåt. Moderaterna har en samlad migrationspolitik som skulle innebära färre asylsökande och färre anhörigärenden som i förlängningen skulle innebära att färre anhöriga kommer till Sverige. Med denna politik som grund kan stora besparingar göras även inom utgiftsområde 14.

När det gäller arbetslöshetsförsäkringen ser vi stora möjligheter att göra besparingar som stärker statens finanser. I det ansträngda ekonomiska läge som vi befinner oss är det viktigt att prioritera bland statens utgifter. Vi anser att det är viktigare med strukturreformer så att fler får jobb, än att tillfälliga förändringar av arbetslöshetsförsäkringen förlängs eller permanentas på de höga nivåer som regeringen och dess samarbetspartier nu har föreslagit. Det finns därför skäl att avvisa regeringens förlängning av högre ersättningsnivåer och av lättnaden i arbetsvillkoret, vilket Moderaterna gör i sitt budgetalternativ.

Som ett led i att värna arbetslöshetsförsäkringens roll som omställningsförsäkring bör antalet ersättningsdagar begränsas till ett år. Vidare bör taket för ersättningsnivån och ersättningsens avtrappning utformas på ett sätt som tydligt uppmuntrar till att söka och skaffa jobb.

De offentliga finanserna skulle även stärkas av våra förslag om att låta aktivitetsstödet upphöra vid arbetslöshet som varar längre än tre år och avskaffa rätten till arbetslöshetsersättning i nystartsjobben.

Vi anser att politiken på arbetslivsområdet måste sträva mot att fortsätta förbättra arbetsmiljön på våra arbetsplatser. Det ska vara en politik för att förebygga ohälsa och olycksfall och som hindrar att människor utestängs från arbetslivet. Insatser på området bör också fokusera på att möjliggöra ett längre arbetsliv. Vi anser att Arbetsmiljöverket har en central roll för att uppnå ett väl fungerande arbetsmiljöarbete på den svenska arbetsmarknaden. Vi vill därför i vårt budgetförslag se ett större tillskott till myndigheten än det regeringen föreslår, bl.a. för ett ökat antal inspektioner och en översyn av myndighetens verksamhet. En åtgärd på arbetsmiljöområdet som stärker de offentliga finanserna är vårt förslag att lägga ned Myndigheten för arbetsmiljökunskap.

Sammantaget anvisar vi i vårt budgetförslag 9 879 000 000 kronor mindre än regeringen till utgiftsområde 14 för 2021.

2. Statens budget inom utgiftsområde 14, punkt 1 (V)

Ciczie Weidby (V) anför:

Riksdagen har genom sitt beslut den 25 november 2020 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 14 inte får överstiga 105 724 319 000 kronor 2021 (bet. 2020/21:FiU1, rskr. 2020/21:63). Eftersom Vänsterpartiets förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivån kan jag inte reservera mig till förmån för detta förslag. Vänsterpartiets budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer jag att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Vänsterpartiets politik inom utgiftsområde 14.

Vänsterpartiets förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2020/21:3170. I motionen presenterar Vänsterpartiet omfattande satsningar på välfärden och ett reformerat skattesystem i syfte att öka jämlikheten genom omfördelning och skapa förutsättningar för att lyckas med den gröna omställningen. När regeringen prioriterar de rika framför att ta tag i de växande klyftorna så väljer Vänsterpartiet en annan väg. Motionen behandlas i betänkande 2020/21:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 3 i det betänkandet.

Vänsterpartiet vill ha ett jämlikt, hållbart och rättvist samhälle. Vi satsar på att minska klyftorna och på att stärka den generella välfärden. Våra satsningar är centrala för ett jämlikare samhälle. Mycket av de pengar vi lägger går till välfärden i syfte att skapa bättre kvalitet, bättre arbetsvillkor, fler arbetstillfällen och – inte minst – en välfärd som omfattar fler. Vänsterpartiets plan för ett jämlikt samhälle och en grön omställning sätter därmed de ekonomiskt mest utsatta, välfärden samt miljön och klimatet i fokus. Vi avsätter cirka 70 miljarder kronor mer än regeringen på reformer som syftar till att bygga ett robust, hållbart och rättvist samhälle för alla. Vänsterpartiet har samma finansiella sparande som regeringen, vilket innebär att de reformer vi

tillskjuter är finansierade via ökade skatteinkomster som höginkomsttagare och personer med stora förmögenheter och kapitalinkomster får bära.

Vänsterpartiets budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 14 innebär en inriktning på en mer ambitiös arbetsmarknads- och arbetslivspolitik än den regeringen och dess samarbetspartier erbjuder och som utskottet anslutit sig till. De flesta människor tillbringar en betydande del av sitt vakna, vuxna liv på arbetet. Vilka förhållanden som råder i och runt arbetet spelar en avgörande roll för varje samhälle. Jag anser att en hög sysselsättningsgrad och en stark arbetsrätt är avgörande för arbetstagarnas trygghet på arbetsmarknaden. Det är en samhällselig angelägenhet att människor inte lämnas utanför arbetsgemenskapen.

Coronapandemin har slagit hårt mot den svenska ekonomin. Läget på arbetsmarknaden är allvarligt med en arbetslöshet som har stigit snabbt och en ökning av antalet inskrivna arbetssökande på Arbetsförmedlingen. Trycket på Arbetsförmedlingen är mycket högt. Samtidigt är myndigheten under stark press då anslagen chocksänktes förra året. Mer än var tredje medarbetare har lämnat myndigheten och hälften av lokalkontoren är nedlagda. För att Arbetsförmedlingen ska kunna hantera situationen med en ökad arbetslöshet och för att säkerställa en ändamålsenlig lokal närvaro och en likvärdig service i hela landet räcker det inte med de tillskott som regeringen föreslår. Till skillnad från utskottet ser jag behov av kraftigt ökade tillskott till Arbetsförmedlingen.

När det gäller frågan om att säkerställa en ändamålsenlig lokal närvaro har Vänsterpartiet i utskottet nyligen lagt fram ett förslag till utskottsinitiativ om att säkra att Arbetsförmedlingen har lokal närvaro med relevant personal i hela landet. Förslaget avvisades av samtliga övriga partier i utskottet. Det är olyckligt att övriga partier inte ser det akuta behov som finns av att komma till rätta med problemet. De som drabbas är personer som står långt från arbetsmarknaden med såväl personliga som samhällsekonomiska kostnader som följd.

I det rådande läget med hög arbetslöshet och många nyinskrivna på Arbetsförmedlingen är den aktiva arbetsmarknadspolitiken av stor vikt. Jag välkomnar därför regeringens förslag om att tillföra medel för att öka tillgången till arbetsmarknadsutbildningar. Jag anser dock att det krävs en betydligt mer ambitiös arbetsmarknadspolitik för att rusta och stödja dem som står utan jobb. Det finns därför skäl att, såsom Vänsterpartiet gör i sitt anslagsförslag, satsa mer resurser på arbetsmarknadspolitiska program och insatser än vad regeringen gör. Med ökade medel är det bl.a. möjligt att öka antalet platser inom den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen och utöka Arbetsförmedlingens möjligheter att anvisa arbetslösa till studier inom det reguljära utbildningssystemet med bibehållen arbetsmarknadspolitisk ersättning. Samtidigt finns det möjligheter att göra besparingar inom anslaget genom att slopa satsningen på upphandlade matchningstjänster, vilket utgör en central del av januaripartiernas reformering av Arbetsförmedlingen. Jag

anser att resurserna bör läggas på att rusta och stödja arbetslösa – inte på att berika privata välfärdsprofitörer.

Vidare anser jag att det är en felaktig prioritering av regeringen att minska stödet till lönebidrag. Minskningen beror både på pandemin och på den misslyckade reformeringen av Arbetsförmedlingen som inneburit att medarbetare inte har haft möjlighet att ta sig an sådana ärenden. Med de förstärkningar som Vänsterpartiet föreslår av Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag borde det vara möjligt att också få till fler lönebidragskontrakt. Vänsterpartiet avvisar därför i sitt budgetförslag hälften av regeringens besparing på området.

Arbetslöshetsförsäkringen ska ge ekonomisk trygghet vid arbetslöshet. Så har det dock inte varit under lång tid, till följd av högerregeringens nedmontering 2006–2008. Under förra mandatperioden genomförde Vänsterpartiet och regeringen vissa förbättringar av arbetslöshetsförsäkringen. För att återupprätta arbetslöshetsförsäkringen som en inkomstförsäkring måste dock fler åtgärder vidtas. De höjda ersättningsnivåer och förbättrade kvalificeringsvillkor som har införts under 2020 är ett viktigt steg på vägen. Vänsterpartiet välkomnar dessa och vill till skillnad från regeringen att dessa ska göras permanenta. Regeringens lösning som innebär en kraftigt försämrad arbetslöshetsförsäkring från 2023 är fel väg att gå. Utöver att permanenta de tillfälliga förbättringarna bör studerandevillkoret återinföras och resurser avsättas för detta. Vidare finns det inte skäl att som regeringen föreslår avskaffa bidraget till mindre arbetslöshetskassor, utan rimlig tid för dem att anpassa sig, vilket kan få stora konsekvenser utan att det står i proportion till besparingen.

Arbetsmiljöverket har en central roll i arbetet för en bättre arbetsmiljö. Det är välkommet att regeringen fortsätter det arbete som påbörjades tillsammans med Vänsterpartiet under förra mandatperioden med att stärka resurserna till myndigheten. Regeringens satsning är dock inte tillräcklig, utan mer behöver göras för att stärka myndigheten och insatserna för en bättre arbetsmiljö på den svenska arbetsmarknaden. Arbetsmiljöverket behöver få ökade resurser för att prioritera upp arbetet med tillsyn, inspektion och kontroll. Myndigheten behöver även ges mer resurser till särskilda uppdrag i form av tillsynsinsatser, analyser och kunskapssammanställningar m.m. Vidare bör resurserna till skyddsombuden öka. Skyddsombuden har en central roll i det systematiska och förebyggande arbetsmiljöarbetet och det är viktigt att resurser avsätts för att stärka utbildningsinsatser för skyddsombud. Jag konstaterar att Vänsterpartiets förslag innebär en bred och ambitiös arbetsmiljöinsatsning på ett sätt som övriga partier dessvärre inte verkar se samma behov av.

Slutligen bör den regionala skyddsombudsverksamheten ges ökat ekonomiskt stöd. De regionala skyddsombuden utför ett viktigt arbete dels för att stödja lokala skyddskommittéer, dels för att täcka upp där det inte finns någon skyddskommitté. Särskilt viktiga är de därför på områden där risken för farliga eller undermåliga arbetsförhållanden är som störst.

Sammantaget anvisar Vänsterpartiet i sitt budgetförslag 4 325 000 000 kronor mer än regeringen till utgiftsområde 14 för 2021.

3. Statens budget inom utgiftsområde 14, punkt 1 (KD)

Sofia Damm (KD) anför:

Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den jag önskar avstår jag från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 14. Kristdemokraternas budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat. Jag redovisar i stället Kristdemokraternas anslagsförslag i detta särskilda yttrande.

Kristdemokraternas samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2020/21:3530. Motionen behandlas i betänkande 2020/21:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 4 i det betänkandet. I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 14. Förslaget till statens budget för 2021 inom utgiftsområde 14 läggs fram i kommittémotion 2020/21:3409.

Kristdemokraternas budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 14 innebär en annan väg än den regeringen föreslår. En väg där fler får chansen till en arbetsgemenskap. Målet är att alla ska kunna jobba 100 procent av sin förmåga. För att det ska bli möjligt krävs omfattande reformer för att vända utvecklingen och skapa en arbetsmarknad där alla får plats. Sverige behöver minska byråkratin på arbetsmarknaden, sänka marginaleffekterna, öka matchningen och stimulera fram fler jobb som inte kräver höga kvalifikationer. Vägen till arbete ska inte bli smalare, den ska bli bredare. Det behövs ytterligare insatser för att bredda vägen till arbete och sänka trösklarna in på arbetsmarknaden.

Covid-19-utbrottet har fått till följd att både Sverige och omvärlden har hamnat i en djup lågkonjunktur. Även om vissa tecken på ljusning finns befinner vi oss fortfarande i ett skört ekonomiskt läge där vi dessvärre kan se hur smittspridningen ökat igen under hösten i såväl Sverige som flera delar av världen. Situationen på arbetsmarknaden har i pandemins spår förvärrats kraftigt under 2020 med minskad sysselsättning och ökad arbetslöshet. Det är en besvärande situation. Flera krisåtgärder har vidtagits och ytterligare fler lär vara att vänta. Det är dock viktigt att notera att den svenska arbetsmarknaden var i ett dåligt skick redan innan krisen slog till. Regeringens missriktade politik på arbetsmarknadsområdet har inneburit att regeringen inte har varit i närheten av att uppfylla sitt tidigare mål om att Sverige skulle ha EU:s lägsta arbetslöshet 2020. Det som behövs nu är en politik som är inriktad på att skapa bästa möjliga jordmån för fler företag och ökad sysselsättning och då behövs en annan väg än den regeringen föreslår.

När det gäller Arbetsförmedlingen noterar jag att utskottet ansluter sig till regeringens bedömning av myndighetens behov. Jag gör en annan bedömning och menar att det finns utrymme för att göra besparingar inom anslaget. Det

är möjligt dels för att den ekonomiska återhämtningen har varit något starkare än väntat, dels för att Kristdemokraternas politik leder till positiva resultat på arbetsmarknaden med ett minskat antal arbetslösa. Besparingar inom anslaget är också möjliga att göra genom en lägre anslagsbana för intensivvården för nyanlända och genom en generell minskning av förvaltningsanslaget.

I betänkande 2020/21:AU5 Arbetsmarknadspolitik och arbetslöshetsförsäkringen behandlas bl.a. ett förslag från Kristdemokraterna om att reformera Arbetsförmedlingen. I reservation 8 i nämnda betänkande framhålls bl.a. att Arbetsförmedlingen bör läggas ned i sin nuvarande form. Det behövs en ny modell där fristående aktörer tillåts delta för att matcha arbetslösa till jobb. Omfattande internationell erfarenhet talar för mer decentraliserade och flexibla strukturer för arbetsförmedling och matchning. Den nya modellen måste i grunden utgå från såväl de arbetssökandes som arbetsmarknadens behov.

I den gemensamma budgetreservation som röstades igenom i riksdagen 2019 tog Kristdemokraterna tillsammans med Moderaterna steg för att effektivisera och smalna av arbetsmarknadsåtgärderna. Jag anser att arbetsmarknadspolitikerna bör fortsätta på den inslagna vägen med fler åtgärder för att effektivisera och förbättra åtgärderna, något som Kristdemokraterna föreslår i sitt anslagsförslag. Introduktionsjobben bör avskaffas eftersom de personer som i dag omfattas av det stödet bör ha goda chanser att få t.ex. nystartsjobb eller ett reguljärt arbete. När det gäller extratjänster finns det visserligen ett behov av en sådan kraftigt subventionerad anställningsform, men extratjänsterna bör fokusera på långtidsarbetslösa, en grupp som har blivit större under coronapandemin, och anslaget bör hållas på en lägre nivå än vad regeringen föreslår. Vidare anser jag att arbetsmarknadsutbildningar i Arbetsförmedlingens regi kan spela en begränsad men viktig roll i det rådande exceptionella läget. Även för den insatsen finns det dock skäl att lägga sig på en lägre nivå än vad regeringen föreslår. Jag ser positivt på matchningstjänster, som i grund och botten är samma konstruktion som de tidigare allianspartierna kom överens om. Jag delar dock inte regeringens bedömning om tillväxten av matchningstjänster. Den samlade politik jag vill se på området innebär en rejäl förstärkning av statens finanser.

Nystartsjobb är en viktig åtgärd för människor som står långt från arbetsmarknaden. Den förra rödgröna regeringen försämrade villkoren i nystartsjobben genom att både sänka lönetaket och göra stödet mindre förmånligt för arbetsgivaren. För att skapa fler och bättre nystartsjobb föreslår Kristdemokraterna därför ökade medel för att höja lönetaket till 21 000 kronor och för att fler ska kunna erbjudas nystartsjobb.

Vidare anser jag att det finns möjligheter att stärka de offentliga finanserna genom att minska medlen som används till etableringsersättningen. Det är en naturlig följd av att asylsökande ska få arbeta och tjäna upp till 3 000 kronor per månad utan att etableringsersättningen avräknas och att föräldrapenningdagarna för nyanlända föräldrar med barn yngre än två år inte bör begränsas.

Jag konstaterar att utskottet har anslutit sig till regeringens förslag om att förlänga de höjda ersättningsnivåerna i arbetslöshetsförsäkringen. Det är ett olyckligt beslut som jag motsätter mig. Beslutet riskerar att spä på arbetslösheten och hämma Sveriges ekonomiska återhämtning. Arbetslöshetsförsäkringen ska vara en tydlig omställningsförsäkring som värnar arbetslinjen. Ersättningsnivåerna bör återgå till den nivå som gällde tidigare. Vidare bör reglerna för deltidsbegränsningen i arbetslöshetsförsäkringen återinföras. Förslagen som finns i Kristdemokraternas budget innebär att de offentliga finanserna kraftigt stärks. Ytterligare besparingar inom arbetslöshetsförsäkringen är möjliga genom att avveckla introduktionsjobben, avvisa tillskottet till extratjänster och avfärda den bortre karensdagen.

De arbetsintegrerande sociala företagen spelar en viktig roll för dem som står längst från arbetsmarknaden. Det är något som Kristdemokraterna framfört under många år. Det finns därför goda skäl för att stödja de arbetsintegrerande sociala företagen och bygga ut deras roll på den svenska arbetsmarknaden. Därför föreslår Kristdemokraterna i sin anslagsfördelning att det inom ett nytt anslag ska avsättas medel för att täcka lönen för verksamhetsledare och handledare i sådana företag. Medlen ska även gå till att säkra och utöka de platser som finns på dessa företag i dag och för de nya som startas upp.

Sammantaget anvisar Kristdemokraterna i sitt budgetförslag 7 439 700 000 kronor mindre än regeringen till utgiftsområde 14 för 2021.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2020/21:1 Budgetpropositionen för 2021 utgiftsområde 14:

1. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i lagen (2020:219) om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (avsnitt 2.1 och 4.6).
2. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (avsnitt 2.2 och 4.6).
3. Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2021 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt tabell 1.1.
4. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2021 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2.

Motioner från allmänna motionstiden 2020/21

2020/21:653 av Magnus Persson m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en obligatorisk, skattefinansierad och allmän arbetslöshetsförsäkring och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja taket för ersättning vid arbetslöshet och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att införa lärlingsanställningar och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avveckla subventionerade anställningar och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka åtgärderna för personer med funktionsvariation och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:654 av Magnus Persson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppmana regeringen att ge Myndigheten för arbetsmiljökunskap i uppdrag att utreda konsekvenserna av hemarbete och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppmana regeringen att ge Myndigheten för arbetsmiljökunskap i uppdrag att utreda pandemins effekter på sjukvårdspersonalen ur ett arbetsmiljöperspektiv och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ersätta de regionala skyddsombuden med oberoende arbetsmiljörådgivare och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:663 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om införande av en ny form av lärlingsanställning och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3107 av Magnus Persson m.fl. (SD):

Riksdagen anvisar anslagen för 2021 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2020/21:3193 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

Riksdagen anvisar anslagen för 2021 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt förslaget i tabellen i motionen.

2020/21:3317 av Hans Eklind m.fl. (KD):

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om de arbetsintegrerande sociala företagen och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3371 av Mats Green m.fl. (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbetslöshetsförsäkringen bör förändras för att bli en effektiv omställningsförsäkring och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tiden med statlig ersättning vid arbetslöshet bör begränsas till tre år och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3373 av Mats Green m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbetslöshetsförsäkringen bör förändras för att bli en effektiv omställningsförsäkring och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3405 av Sofia Damm m.fl. (KD):

40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sänka etableringsersättningen och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3409 av Sofia Damm m.fl. (KD):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2021 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja lönetaket i nystartsjobben till 21 000 kronor och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett tillfälligt handledarstöd för nystartsjobb och arbetspraktik och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa introduktionsjobben och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minska anslaget till extratjänster och endast inrikta dem mot långtidsarbetslösa och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minska Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att effektivisera Arbetsförmedlingens arbetsmarknadsutbildningar och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillföra medel till arbetsintegrerande sociala företag och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återgå till de ersättningsnivåer i arbetslöshetsförsäkringen som gällde för 2020 och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra den tidigare deltidsbegränsningen i arbetslöshetsförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sänka etableringsersättningen och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3582 av Mats Green m.fl. (M):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2021 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt förslaget i tabellen i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna arbetslöshetsförsäkringens roll som omställningsförsäkring och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Myndigheten för arbetsmiljökunskap bör läggas ned och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens och motionärernas anslagsförslag

Anslag för 2021 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen				
		M	SD	V	KD	
1:1	Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	7 853 774	±0	-100 000	1 500 000	-290 000
1:2	Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	52 882 733	-9 790 000	15 000	1 505 000	-6 722 500
1:3	Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	11 738 323	-326 000	-3 257 000	1 000 000	-1 316 200
1:4	Lönebidrag och Samhall m.m.	20 481 668	±0	100 000	200 000	±0
1:5	Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	122 394	±0	±0	±0	±0
1:6	Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020	1 995 600	±0	±0	±0	±0
1:7	Europeiska socialfonden plus m.m. för perioden 2021–2027	50 000	±0	±0	±0	±0
1:8	Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	42 727	±0	±0	±0	±0
1:9	Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	79 498	±0	±0	±0	±0
1:10	Bidrag till administration av grundbeloppet	58 714	±0	±0	±0	±0
1:11	Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	8 303	±0	±0	±0	±0
1:12	Bidrag till lönegarantiersättning	2 900 000	±0	±0	±0	±0
1:13	Nystartsjobb, etableringsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar	4 843 289	326 000	-2 421 645	±0	771 000
1:14	Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare	1 696 242	-110 000	-1 696 242	±0	-182 000
2:1	Arbetsmiljöverket	695 281	40 000	30 000	100 000	±0
2:2	Arbetsdomstolen	34 661	±0	±0	±0	±0

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen				
		M	SD	V	KD	
2:3	Internationella arbetsorganisationen (ILO)	33 722	±0	±0	±0	±0
2:4	Medlingsinstitutet	56 247	±0	±0	±0	±0
2:5	Myndigheten för arbetsmiljökunskap	39 143	-19 000	10 000	±0	±0
2:6	Regional skyddsombudsverksamhet	112 000	±0	100 000	20 000	±0
Förslag till anslag utöver regeringens förslag						
99:1	Lärlingsanställningar	±0	±0	500 000	±0	±0
99:2	Arbetsintegrerande sociala företag	±0	±0	±0	±0	300 000
Summa för utgiftsområdet		105 724 319	-9 879 000	-6 719 887	4 325 000	-7 439 700

BILAGA 3

Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden

Det har inte väckts några motioner med anledning av regeringens förslag till beställningsbemyndiganden.

Beställningsbemyndiganden för 2021 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Tidsperiod
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	14 300 000	2022–2030
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	15 000 000	2022–2025
1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020	3 618 000	2022–2023
1:7 Europeiska socialfonden plus m.m. för perioden 2021–2027	1 000 000	2022–2030
1:8 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	9 000	2022–2023
2:6 Regional skyddsombudsverksamhet	20 000	2022
Summa beställningsbemyndiganden	33 947 000	

BILAGA 4

Reservanternas anslagsförslag

Reservation 1, punkt 1 (SD)
 Anslag för 2021 inom utgiftsområde 14
 Arbetsmarknad och arbetsliv

Tusental kronor

Anslag	Avvikelse från regeringen	Reservanternas förslag
1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	-100 000	7 753 774
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	15 000	52 897 733
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	-3 257 000	8 481 323
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	100 000	20 581 668
1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	±0	122 394
1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020	±0	1 995 600
1:7 Europeiska socialfonden plus m.m. för perioden 2021–2027	±0	50 000
1:8 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	±0	42 727
1:9 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	±0	79 498
1:10 Bidrag till administration av grundbeloppet	±0	58 714
1:11 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	±0	8 303
1:12 Bidrag till lönegarantiersättning	±0	2 900 000
1:13 Nystartsjobb, etableringsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar	-2 421 645	2 421 644
1:14 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare	-1 696 242	0
2:1 Arbetsmiljöverket	40 000	735 281
2:2 Arbetsdomstolen	±0	34 661
2:3 Internationella arbetsorganisationen (ILO)	±0	33 722
2:4 Medlingsinstitutet	±0	56 247
2:5 Myndigheten för arbetsmiljökunskap	±0	39 143
2:6 Regional skyddsombudsverksamhet	100 000	212 000
99:1 Lärlingsanställningar	500 000	500 000
Summa för utgiftsområdet	-6 719 887	99 004 432

BILAGA 5

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i lagen (2020:219) om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

Härigenom föreskrivs att 12 och 24 §§ i lydelsen enligt lagen (2020:219) om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring ska utgå.

2 Lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

Härigenom föreskrivs att 12 och 13 a §§ lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring ska ha följande lydelse.

12 §¹

Rätt till ersättning vid arbetslöshet har en sökande som under en ramtid av tolv månader omedelbart före arbetslöshetens inträde

1. haft förvärvsarbete i minst 6 månader och utfört arbetet under minst 60 timmar per kalendermånad, eller

2. haft förvärvsarbete i minst 420 timmar under en sammanhängande tid av 6 kalendermånader och utfört arbetet under minst 40 timmar under var och en av dessa månader (arbetsvillkor).

1. haft förvärvsarbete i minst 6 månader och utfört arbetet under minst 80 timmar per kalendermånad, eller

2. haft förvärvsarbete i minst 480 timmar under en sammanhängande tid av 6 kalendermånader och utfört arbetet under minst 50 timmar under var och en av dessa månader (arbetsvillkor).

För att ha rätt till inkomstrelaterad ersättning ska den sökande ha uppfyllt arbetsvillkoret efter det senaste inträdet i arbetslöshetskassan.

Vid bedömning av om arbetsvillkoret är uppfyllt får en sökande som omedelbart före inträdet i arbetslöshetskassan har varit medlem i en annan arbetslöshetskassa tillgodoräkna sig tid i den kassan.

13 a §²

I den mån det behövs för att uppfylla arbetsvillkoret jämförs med förvärvsarbete även tid då den sökande har fullgjort tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarspåbudsplikt eller fått föräldrapenningsförmån enligt socialförsäkringsbalken, dock tillsammans under högst två kalendermånader.

Vid tillämpning, i fall som avses i första stycket, av 12 § första stycket 2 ska minst 330 av de där angivna 420 timmarna avse förvärvsarbete under minst 4 kalendermånader som har utförts med minst 40 timmar under var och en av dessa månader. Under var och en av de återstående högst 2 månaderna ska sökanden ha utfört förvärvsarbete, fullgjort tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarspåbudsplikt eller fått föräldrapenningsförmån enligt socialförsäkringsbalken under tid som motsvarar minst 40 timmar.

Vid tillämpning, i fall som avses i första stycket, av 12 § första stycket 2 ska minst 330 av de där angivna 480 timmarna avse förvärvsarbete under minst 4 kalendermånader som har utförts med minst 50 timmar under var och en av dessa månader. Under var och en av de återstående högst 2 månaderna ska sökanden ha utfört förvärvsarbete, fullgjort tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarspåbudsplikt eller fått föräldrapenningsförmån enligt socialförsäkringsbalken under tid som motsvarar minst 50 timmar.

1. Denna lag träder i kraft den 2 januari 2023.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för den vars arbetslöshet har inträtt före ikraftträdandet om ansökan om arbetslöshetsersättning har kommit in till arbetslöshetskassan senast den 28 februari 2023.

¹ Senaste lydelse 2020:218.

² Senaste lydelse 2020:217.

BILAGA 6

Utskottets lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

Härigenom föreskrivs att 48 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Till personer som uppfyller villkoren för rätt att med bibehållen ersättning söka arbete i något annat EU- eller EES-land *eller* i Schweiz utfärdar Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen intyg som visar rätten till ersättning.

Utskottets förslag

48§¹

Till personer som uppfyller villkoren för rätt att med bibehållen ersättning söka arbete i något annat EU- eller EES-land, i Schweiz *eller i Storbritannien och Nordirland* utfärdar Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen intyg som visar rätten till ersättning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.

¹ Senaste lydelse 2002:545.